



CRETAPLANT

A Pilot Network of Plant Micro-Reserves in Western Crete
Πιλοτικό Δίκτυο 'Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών' στη Δυτική Κρήτη
(LIFE04NAT_GR_000104)



LIFE Project Number

<LIFE04 NAT/GR/000104>

TECHNICAL INTERIM REPORT

Covering the project activities from 01.09.2004 (project starting date) to 31.07.2006

Reporting Date

<15/10/2006>

CRETAPLANT

A Pilot Network of Plant Micro-Reserves in Western Crete
Πιλοτικό Δίκτυο 'Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών' στη Δυτική Κρήτη

Data Project

Project location	Crete
Project start date:	01/09/2004
Project end date:	31/12/2007
Total Project duration (in months)	40 months
Total budget:	931.650 €
EC contribution:	698.738 €
(%) of total costs	75
(%) of eligible costs	100

Data Beneficiary

Name Beneficiary	National and Kapodistrian University of Athens, Special Account for Research Grants
Contact person	Mr Costas Thanos
Postal address	Christou Lada str. 6, GR 10561, Athens, Ellas
Visit address	Dept Botany, Panepistimiopolis, GR 15784, Athens, Ellas
Telephone	++30-210-7274655
Fax:	++30-210-7274656
E-mail	cthanos@biol.uoa.gr
Project Website	http://cretaplant.biol.uoa.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	3
II. ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
III. ΑΓΓΛΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ENGLISH SUMMARY)	6
IV. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	8
V. ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΡΟΟΔΟΥ	9
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	9
ΔΡΑΣΗ Α1: Καταγραφή των τοποθεσιών για τα είδη/οικότοπους - στόχους.....	9
ΔΡΑΣΗ Α2: Εκπόνηση του Σχεδίου Παρακολούθησης.....	10
ΔΡΑΣΗ Α3: Δημιουργία λεπτομερών χαρτών για τα Μικρο-Αποθέματα Φυτών.....	10
ΔΡΑΣΗ Α4: Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου για κάθε ένα Μικρο-Απόθεμα Φυτών.....	12
ΔΡΑΣΗ Α5: Προσδιορισμός της γενετικής ποικιλότητας και της πληθυσμιακής δομής για κάθε ένα από τα 6 είδη προτεραιότητας.....	12
ΔΡΑΣΗ Α6: Το νομικό καθεστώς των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών.....	14
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β. ΕΦΑΠΕΞ ΔΡΑΣΕΙΣ	17
ΔΡΑΣΗ Β1: Αγορά βασικού εξοπλισμού παρακολούθησης.....	17
ΔΡΑΣΗ Β2: Εγκατάσταση μόνιμων δειγματοεπιφανειών παρακολούθησης.....	17
ΔΡΑΣΗ Β3: Εγκατάσταση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στο πεδίο.....	18
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ. ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	21
Δράση Γ1 : Παρακολούθηση και επιτόπια διαχείριση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών.....	21
Δράση Γ2 : Εκτός τόπου διατήρηση.....	23
Δράση Γ3 : Φύλαξη των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών.....	24
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Δ. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ	25
ΔΡΑΣΗ Δ1: Εκστρατεία πληροφόρησης, οργάνωση συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και συνεδρίων, παραγωγή φυλλαδίων και λοιπού πληροφοριακού υλικού.....	25
ΔΡΑΣΗ Δ2: Τεχνικές δημοσιεύσεις, δημιουργία ιστοτόπου, παραγωγή CD-ROM, εκλαϊκευμένη αναφορά.....	28
ΔΡΑΣΗ Δ3: Δημιουργία Κέντρου Επισκεπτών και λειτουργία Μόνιμης Έκθεσης του προγράμματος.....	30
ΔΡΑΣΗ Δ4: Δημιουργία Αλπικού Βοτανικού Κήπου στον Ομαλό.....	30
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Ε. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	32
ΔΡΑΣΗ Ε1: Λειτουργία και διαχείριση του προγράμματος.....	32
ΔΡΑΣΗ Ε2: Λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής.....	33
ΔΡΑΣΗ Ε3: Λειτουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής.....	34

VI. ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΚΑΙ ΟΡΟΣΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	36
VII. ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ.....	38
VIII. ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	40
IX. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	46
SUPPLEMENT.....	48



I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Δικαιούχος του Έργου είναι το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) και εταίροι το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (ΜΑΙΧ, Χανιά, Κρήτη) και η Περιφέρεια Κρήτης, Διεύθυνση Δασών Χανίων. Το αντικείμενο του Προγράμματος είναι η δημιουργία ενός Πιλοτικού Δικτύου 'Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών' στη Δυτική Κρήτη (περιοχή Νομαρχίας Χανίων). Το δίκτυο αποτελείται από 7 'αποθέματα' (καθένα με έκταση μικρότερη των 10 εκταρίων). Τα 'αποθέματα' εγκαθίστανται σε δημόσια έκταση και περιλαμβάνουν σημαντικά τμήματα (ή το σύνολο) του πληθυσμού των φυτών-στόχων (από το μοναδικό πληθυσμό ή τον σημαντικότερο στις περιπτώσεις που υπάρχουν περισσότεροι πληθυσμοί του ίδιου είδους). Οι ακριβείς τοποθεσίες των 'αποθεμάτων' επιλέγονται από ένα σύνολο 14 γνωστών πληθυσμών που όλοι βρίσκονται εντός των ορίων 3 προτεινόμενων Περιοχών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (περιοχές δικτύου ΦΥΣΗ 2000): Γραμβούσα (GR4340001), Ελαφώνησος (GR4340002), Λευκά Όρη (GR4340008).

Τα 6 από τα 7 'Μικρο-Αποθέματα' αφορούν αντίστοιχα ένα από τα 6 φυτικά είδη Κοινοτικής προτεραιότητας (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) που απαντούν στην περιοχή της Νομαρχίας Χανίων, δηλαδή: 1. * *Androcymbium rechingeri* Greuter, 2. * *Anthemis glaberrima* (Rech. f.) Greuter, 3. * *Bupleurum kakiskalae* Greuter, 4. * *Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr., 5. * *Hypericum aciferum* (Greuter) N.K.B. Robson, 6. * *Nepeta sphaciotica* P. H. Davis. Το 7ο 'απόθεμα' περιλαμβάνει τμήμα ή ολόκληρη την έκταση του οικοτόπου προτεραιότητας 9370, * Δάση φοινίκων του γένους *Phoenix*, στην περιοχή GR4340002. Εκτός από τα προαναφερθέντα είδη και οικοτόπο, τα 'μικρο-αποθέματα' περιλαμβάνουν έναν ικανό αριθμό άλλων σημαντικών φυτών (ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη).

Η δημιουργία του Πιλοτικού Δικτύου 'Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών' υλοποιείται με περιφράξεις, φύλαξη και επιτόπια εφαρμογή ήπιων διαχειριστικών μέτρων. Μόνιμες δειγματοεπιφάνειες και αυτόματοι σταθμοί εγκαθίστανται σε κάθε 'απόθεμα' για τη διαχρονική παρακολούθησή τους. Λαμβάνονται επίσης πρόσθετα, συμπληρωματικά μέτρα για την εκτός τόπου διαχείριση των ειδών-στόχων.

Η λειτουργία του Δικτύου συμπληρώνεται με την πληροφοριακή εκστρατεία που έχει έδρα στο Κέντρο Επισκεπτών του ΜΑΙΧ, κοντά στα Χανιά (αλλά και στον Αλπικό Βοτανικό Κήπο που δημιουργείται στον Ομαλό). Στόχοι της εκστρατείας είναι: η διάχυση των αποτελεσμάτων και η ενημέρωση - ευαισθητοποίηση του κοινού και ιδιαίτερα των νέων.

Συνοψίζονται τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση:

1. Η προστασία και η ορθή διαχείριση του Πιλοτικού Δικτύου 'Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών'.
2. Η εφαρμογή ενός συστήματος πληροφοριών ποσοτικών δεδομένων (βάση δεδομένων και εφαρμογές) για τη μελλοντική αειφορική διαχείριση και διεύρυνση του δικτύου.
3. Η ενεργός συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων ως αποτέλεσμα της αυξημένης εκτίμησης και ευαισθησίας σχετικά με τη σημασία της προστασίας της φύσης. Η ενημέρωση και η συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες και συγκεκριμένες ομάδες: τοπικές αρχές και διοικήσεις, βοσκούς, ορειβάτες, φυσιολάτρες, οικοπεριηγητές και οργανωτές/πράκτορες οικοτουρισμού, καθηγητές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, καθώς και μαθητές και νέους.
4. Η διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης του δικτύου 'μικρο-αποθεμάτων φυτών' σε άλλες περιοχές της Κρήτης αλλά και σε άλλες περιφέρειες της Ελλάδας που παρουσιάζουν μεγάλο οικολογικό ενδιαφέρον στα πλαίσια της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

II. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα αναφορά για το πρόγραμμα LIFE04NAT/GR/000104 καλύπτει την περίοδο από την έναρξη του προγράμματος, το Σεπτέμβριο του 2004 έως και τον Ιούλιο 2006, δηλαδή περίοδο 23 μηνών.

Στο διάστημα αυτό έχουν ολοκληρωθεί οι περισσότερες προσλήψεις του προβλεπόμενου προσωπικού και η υπογραφή των σχετικών συμβάσεων. Επίσης υπογράφηκε Ιδιωτικό Συμφωνητικό Συνεργασίας μεταξύ του Δικαιούχου και των Εταίρων για την άρτια υλοποίηση του προγράμματος.

Σχετικά με τις προπαρασκευαστικές δράσεις του Προγράμματος: Έγινε πλήρης καταγραφή των τοποθεσιών για τα 7 είδη/οικότοπους - στόχους και συντάχθηκε η σχετική έκθεση. Στη βάση των προτάσεων της έκθεσης αποφασίστηκε η τοποθεσία και τα ακριβή όρια κάθε Μικρο-Αποθέματος Φυτών. Στη συνέχεια κατασκευάστηκαν ψηφιακοί (GIS) χάρτες ακριβείας για κάθε ΜΑΦ και παράλληλα εκπονήθηκαν το Σχέδιο Παρακολούθησης (συνολικά για όλα τα ΜΑΦ) και τα Σχέδια Διαχείρισης καθενός ΜΑΦ ξεχωριστά. Το Σχέδιο Παρακολούθησης περιλαμβάνει τις προβλεπόμενες δράσεις παρακολούθησης (ερωτήματα παρακολούθησης, χαρτογράφηση, εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού, σχέδια δειγματοληψιών και μόνιμες δειγματοληπτικές επιφάνειες, χρονοθέτηση δειγματοληψιών και παρακολούθησης, οικοτοπικές και μετεωρολογικές συνθήκες, αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης του είδους) ενώ τα Σχέδια Διαχείρισης καθορίζουν τα μέτρα διαχείρισης κατά περίπτωση καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους (σκοπός διαχείρισης, περιγραφή μέτρων προστασίας ειδών και οικοτόπων, δράσεις παρακολούθησης, απόκτηση γνώσεων σε σχέση με τη βιολογία του είδους καθώς και εμπειρίας σε τεχνικές διατήρησης και εκπαίδευση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση). Σε εξέλιξη βρίσκονται και προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος του 2006 η μελέτη της γενετικής ποικιλότητας και της πληθυσμιακής δομής για κάθε ένα από τα είδη προτεραιότητας καθώς και η διερεύνηση σχετικά με το νομικό καθεστώς των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών. Με βάση τα πορίσματα και τις προτάσεις των δράσεων αυτών θα ληφθούν αποφάσεις εμπλουτισμού ή επανεισαγωγής πληθυσμών και θα επιδιωχθεί η νομική κατοχύρωση των ΜΑΦ, αντίστοιχα.

Σχετικά με τις εφάπαξ δράσεις του Προγράμματος: Η αγορά του προβλεπόμενου εξοπλισμού παρακολούθησης ολοκληρώθηκε σύντομα με την προμήθεια οχήματος 4X4, μετεωρολογικών αισθητήρων - ψηφιακών καταγραφών και ημερασιτεχνικής, ψηφιακής βιντεοκάμερας. Στη συνέχεια έγινε η εγκατάσταση (με την κατάλληλη σήμανση κατά περίπτωση) των μόνιμων δειγματοεπιφανειών παρακολούθησης σε όλα τα ΜΑΦ, σύμφωνα με το Σχέδιο Παρακολούθησης, ενώ εγκαταστάθηκαν σε κατάλληλες θέσεις όλοι οι σταθμοί παρακολούθησης κλιματικών συνθηκών. Τέλος, υλοποιήθηκε η εγκατάσταση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στο πεδίο με περίφραξη μεγάλου τμήματος του ΜΑΦ *Cephalanthera* και κατάλληλη οριοθέτηση στα υπόλοιπα ΜΑΦ. Στη δράση αυτή απομένουν ορισμένες συμπληρωματικές ενέργειες που προβλέπεται να ολοκληρωθούν σύντομα.

Σχετικά με τις επαναλαμβανόμενες δράσεις του Προγράμματος: Η παρακολούθηση και επιτόπια διαχείριση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών περιλαμβάνει ενέργειες σχετικά με τη λειτουργία των σταθμών παρακολούθησης, την παρακολούθηση των φυτών-στόχων και τη διαχείριση των ΜΑΦ. Συντάχθηκε το Πρωτόκολλο λειτουργίας και συντήρησης των Σταθμών Παρακολούθησης και έχουν ήδη συλλεχθεί μετεωρολογικά δεδομένα περίπου 6 μηνών. Οι βασικοί στόχοι των ενεργειών παρακολούθησης υλοποιήθηκαν με μετρήσεις και παρατηρήσεις (1^{ου} έτους) (α) πληθυσμιακής πυκνότητας, (β) δυναμικού αναγέννησης, (γ) αύξησης και άλλων λειτουργιών, (δ) χλωριδικής ποικιλότητας και (ε) φυτοκοινωνιολογικής σύνθεσης. Έγιναν επίσης ενέργειες ήπιας διαχείρισης (πχ 'ατομικές' περιφράξεις). Στα πλαίσια της δράσης 'Εκτός τόπου διατήρησης' πραγματοποιήθηκαν ήδη συλλογές σπερμάτων των 6 ειδών (πλην *Phoenix*) και απομένουν πρόσθετες συλλογές και η επεξεργασία των πρωτοκόλλων φύτευσης και αποθήκευσης. Τέλος, Η διαδικασία της πρόσληψης των φυλάκων των ΜΑΦ ολοκληρώνεται τον Αύγουστο του 2006 οπότε και αναλαμβάνουν τα

καθήκοντά τους.

Σχετικά με την ενημέρωση και δημοσιότητα του Προγράμματος: Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για την ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών σχετικά με το Πρόγραμμα LIFE και τους στόχους του. Η ενημέρωση και η δημοσιότητα του Προγράμματος γίνεται μέσω των επαφών με τα ΜΜΕ και τη διοργάνωση εκδηλώσεων στο Κέντρο Επισκεπτών του ΜΑΙΧ (που πολύ σύντομα θα τεθεί σε λειτουργία). Στον τομέα των εκδηλώσεων έχει πραγματοποιηθεί η εκστρατεία πληροφόρησης στα σχολεία για το 2005 και προγραμματίζεται η επανάληψή της το φθινόπωρο του 2006 και του 2007. Τον Μάιο 2006 οργανώθηκε Μαθητική Εβδομάδα, στις εγκαταστάσεις του ΜΑΙΧ όπου έλαβαν μέρος περισσότεροι από 700 μαθητές. Πραγματοποιήθηκαν επίσης 3 εκδηλώσεις δημοσιοποίησης (για τις τοπικές αρχές, τους εκπαιδευτικούς της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και τους εμπλεκόμενους στον οικοτουριστικό τομέα). Ακόμη, διοργανώθηκε συνάντηση Εργασίας Εμπειρογνομόνων όπου προσκλήθηκαν και έλαβαν μέρος ειδικοί από 5 Μεσογειακές χώρες. Έγινε παραγωγή φυλλαδίων του προγράμματος (3000 στην ελληνική και 3000 στην αγγλική γλώσσα), 500 αφισών και 3000 t-shirts με σχέδια των 7 προστατευόμενων φυτών που διανεμήθηκαν κατά πρώτο λόγο στους μαθητές των περιοχών των ΜΑΦ. Δημιουργήθηκε Δικτυακός Τόπος του προγράμματος (<http://cretaplant.biol.uoa.gr>) που επικαιροποιείται τακτικά. Τέλος έχουν γίνει οι προεργασίες για τη δημιουργία Αλπικού Βοτανικού Κήπου στον Ομαλό και στα Ποριά ενώ σύντομα αναμένεται η πρόσληψη ενός κηπουρού.

Τέλος, σχετικά με τη συνολική διαχείριση του προγράμματος, έχει τεθεί σε λειτουργία το οργανωτικό σχήμα που αναλαμβάνει την επιτυχή διεκπεραίωση του προγράμματος. Το σχήμα αυτό απαρτίζεται από τον Συντονιστή (Κ. Θάνος, ΕΚΠΑ), την Αναπλ. Συντονίστρια (Χ. Φουρναράκη, ΜΑΙΧ), την Επιστημονική Επιτροπή (που αποτελείται από εκπροσώπους των 3 εταίρων και 3 εμπειρογνώμονες) και τη Συμβουλευτική Επιτροπή (που απαρτίζεται από τους επικεφαλής των 3 εταίρων, 3 Δημάρχους τοπικών Δήμων και εκπροσώπους 2 Υπουργείων). Τόσο η Επιστημονική όσο και η Συμβουλευτική Επιτροπή έχουν πραγματοποιήσει 2 συνεδριάσεις και απομένουν 3 και 2, αντίστοιχα.

Σε γενικές γραμμές το Πρόγραμμα υλοποιείται ομαλά μέχρι σήμερα. Φυσικά δεν έχουν αποφευχθεί οι καθυστερήσεις που οφείλονται είτε σε κάποια γραφειοκρατικά προβλήματα είτε στην ανάγκη αλλαγής του προϋπολογισμού είτε τέλος σε λόγους ανωτέρας βίας (φοιτητικές καταλήψεις, ακραία καιρικά φαινόμενα κλπ). Πάντως, εκτός από τις σχετικά μικρές καθυστερήσεις, η πορεία του Έργου εξελίσσεται σύμφωνα με το αρχικό χρονοδιάγραμμα και εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί ομαλά.



III. ΑΓΓΛΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ENGLISH SUMMARY)

The present Interim Report of the project LIFE04NAT/GR/000104 covers a time period of 23 months that begins with the project start, in September 2004, until the end of July 2006.

During this period, most of the personnel employments have been decided and the relevant contracts have been signed. For the efficient implementation of the project, a Private Cooperation Contract was also signed among the Beneficiary and the Partners.

Regarding the preparatory actions of the Project: A complete inventory of the sites of occurrence for each of the 7 taxa/habitats-targets has been elaborated and the relevant Report has been submitted. On the basis of the Report suggestions, the locations and the exact borders of each Plant Micro-Reserve have been decided. Immediately afterwards, 7 digital (GIS) precision maps were constructed, one for each PMR. In parallel, the Monitoring Plan (comprising all PMRs) and 7 Management Plans (one for each PMR) were elaborated. The Monitoring Plan includes the foreseen monitoring actions (monitoring issues, mapping, estimation of population size, sampling protocols and monitoring plots/surfaces, habitat and meteorological conditions, assessment of conservation status for the taxa-targets) while the Management Plans specify the management actions for each PMR (management goals, means for the protection of species and habitats, monitoring, knowledge and experience enhancement on the biology and conservation of the plants-targets, education - dissemination - public awareness). The investigation of the genetic diversity for each of the plants-targets and the legal documentation are currently in progress; their conclusion is scheduled for the end of 2006. On the basis of the results and suggestions of these 2 actions, decisions will be taken regarding, respectively, the enrichment or reintroduction of populations and the legalisation of the PMR concept.

Regarding the non-recurring management actions of the Project: The provision of the major monitoring equipment was promptly concluded with the purchase of a 4-wheel-drive vehicle, 9 monitoring stations (comprised of digital, environmental sensors and dataloggers) and an 'advanced-amateur-type' digital video camera. Afterwards, the permanent monitoring plots were established on the field, in each PMR, with the appropriate marking in each case and accordingly to the guidelines of the Monitoring Plan; in addition all monitoring stations were established at proper microsites within their respective PMRs. Finally, the establishment of each PMR on site has been implemented, including the fencing of a large part of the *Cephalanthera* PMR and the proper delimitation markers in each PMR. This action includes several complementary activities which are foreseen to be concluded soon.

Regarding the recurring management actions of the Project: Monitoring and on site management is being unfolded along 3 major lines – the operation of the meteorological monitoring stations, monitoring of the plants-targets and the on site, mild management of the PMRs. The 'Operational and maintenance protocol for the Monitoring Stations' has been compiled in due time and meteorological data for a 6-month-period have been already downloaded. The main goals of monitoring were implemented during the first monitoring year with field measurements and observations on (a) population density, (b) regeneration potential, (c) growth and other biological processes, (d) floristic diversity and (e) phytosociological composition. Certain mild management actions have also taken place (e.g. 'individual' plant fencing). Within the Action 'Ex situ conservation' seed collections of the target species (excluding *Phoenix*) have been carried out; further collections and the elaboration of germination and storage protocols are foreseen for the next period. Finally, the legal procedures for the hiring of PMR wardens have been fulfilled and it is expected that the wardens will be on duty by August 2006.

Regarding the awareness and dissemination actions of the Project: Considerable efforts are focused on visitor information and public awareness concerning this LIFE project and its objectives. The awareness and dissemination actions of the Project are publicised through the local and national media and the organization of



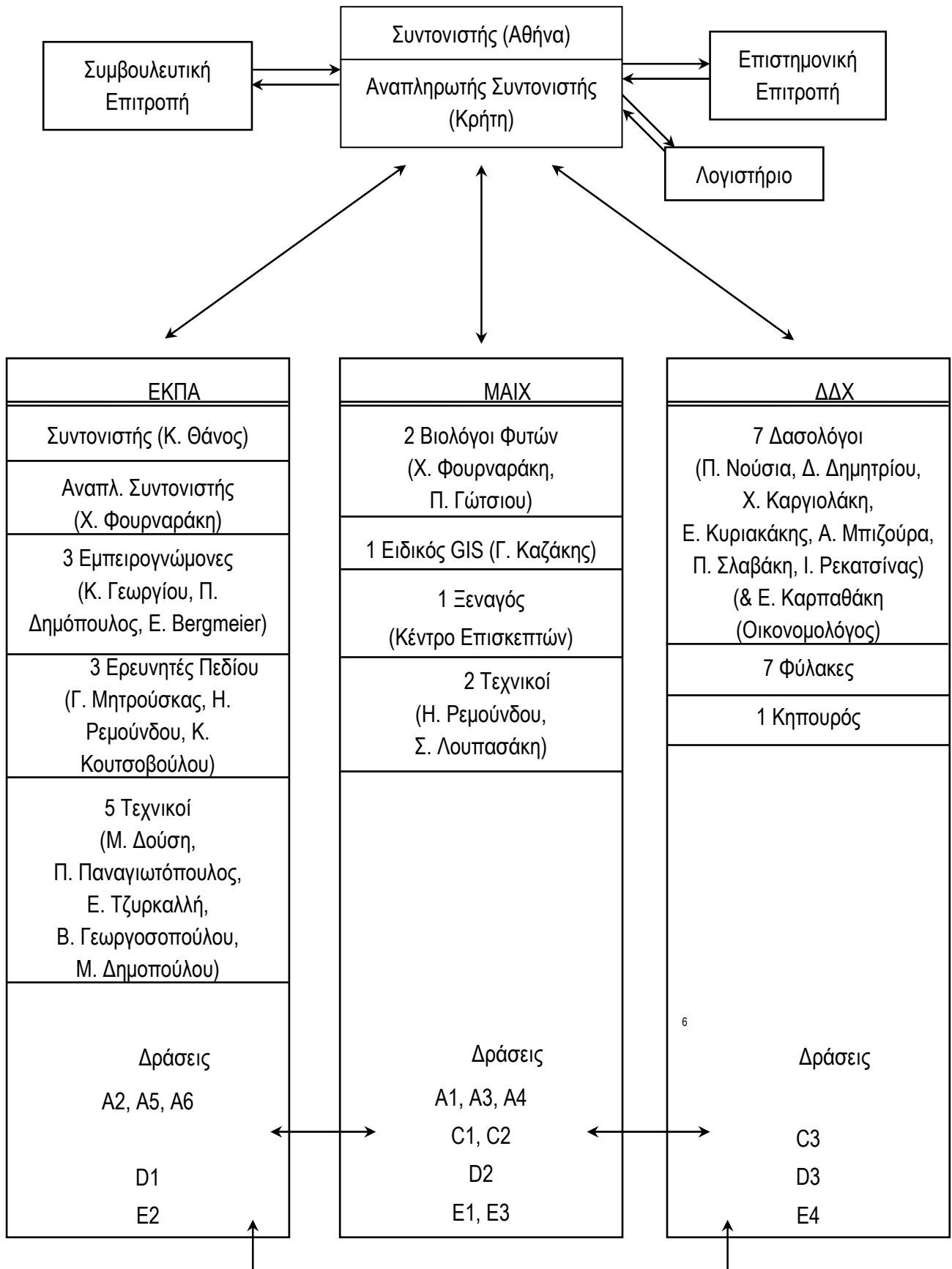
various events, based on the Visitors Centre of MAICH (foreseen to be operational soon). An information campaign in local schools was undertaken in 2005 and will be repeated in the autumn of 2006 and 2007. A Student Week was organized in May 2006 in MAICH – more than 700 students took part. In addition, 3 dissemination events were organized for target groups: local authorities, tutors of environmental education and the ecotourism section. In November 2005, a 2-day long Experts Workshop took place in MAICH - invited experts from 5 Mediterranean countries participated. A project dissemination booklet has been designed and printed in 6000 copies (half of them in Greek and half in English) along with 500 project posters and 3000 t-shirts (with drawings of the 7 protected species) – most of them were distributed to the local students. A project website (updated regularly) has been created (<http://cretaplant.biol.uoa.gr>). Finally, the preparation phase for the creation of the Alpine Botanical Garden in Omalos and Poria has been concluded and the hiring of the gardener is foreseen for the near future.

Finally, regarding the overall operation of the project: All personnel responsible for the organization of the project have started to work in due time. Briefly, the scheme is comprised by the Project Manager (C.A. Thanos, NKUA, Beneficiary), the Deputy Manager (C. Fournaraki, MAICH), the Scientific Committee (comprised by representatives of the 3 partners plus 3 expert scientists) and the Advisory Board (comprised by the Heads of the 3 partners, 3 Mayors of local municipalities and the representatives of 2 Ministries). Both the Scientific Committee and the Advisory Board have convened twice in the past, while 3 and 2 additional meetings, respectively, are foreseen for the next period.

Overall, the present LIFE project is being implemented relatively smoothly up to the present. Nevertheless, we have not avoided certain delays due either to bureaucratic procedures, or to the necessity for a budget modification or, finally, to force majeure (student unrest and lockout of the Universities, extreme climatic events etc). In any case and despite the delays, the project deployment evolves more or less regularly, according to the initial schedule and it is expected to be concluded in due time.



IV. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ



V. ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΡΟΟΔΟΥ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α. Προπαρασκευαστικές Δράσεις








ΔΡΑΣΗ Α1: Καταγραφή των τοποθεσιών για τα είδη/οικότοπους - στόχους

Φορέας Υλοποίησης: ΜΑΙΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Σεπτέμβριος 2004 Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Μάρτιος 2005

Η δράση υλοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα Σεπτέμβριος 2004 – Μάρτιος 2005 με συμπληρωματικές καταγραφές στο Μικρο-Απόθεμα (M-A) της *Nepeta* (λόγω χιονοκάλυψης) το καλοκαίρι του 2005. Για την υλοποίηση της δράσης αυτής έγιναν συνολικά 28 επισκέψεις στο πεδίο: 11 επισκέψεις για τον εντοπισμό των πληθυσμών του *Androcymbium rechingeri*, 2 για την *Anthemis glaberrima*, 3 για το *Bupleurum kakiskalae*, 4 για την *Cephalanthera cucullata*, 2 για το *Hypericum aciferum*, 2 για τη *Nepeta sphaciotica* και 4 για τον *Phoenix theophrasti*.

Για την υλοποίηση της δράσης εφαρμόστηκε η προβλεπόμενη διαδικασία που περιλάμβανε: 1) συλλογή ιστορικών στοιχείων, 2) εντοπισμό όλων των γνωστών πληθυσμών των ειδών-στόχων και αναζήτηση νέων θέσεων των ειδών εντός της νομαρχίας Χανίων, 3) εκτίμηση του μεγέθους και της πυκνότητας των πληθυσμών και 4) προτάσεις για την ακριβή περιοχή που κρίνεται ως η πλέον κατάλληλη για την δημιουργία του Μικρο-Αποθέματος κάθε είδους. Συγκεκριμένα:

-  για το *Androcymbium rechingeri*, εξετάστηκαν 8 θέσεις εμφάνισης (πληθυσμοί – υποπληθυσμοί) και για το M-A προτάθηκε περιοχή με σημαντικό μέρος του πληθυσμού του είδους στο δυτικό τμήμα της νήσου Ελαφώνησος
-  για την *Anthemis glaberrima*, εξετάστηκαν 4 θέσεις εμφάνισης και για το M-A προτάθηκε ολόκληρη η περιοχή του πληθυσμού του είδους στον βόρειο κολπίσκο της νησίδας Άγρια Γραμβούσα
-  για το *Bupleurum kakiskalae* εξετάστηκε η μοναδική θέση εμφάνισης σε τέσσερις κατακόρυφους βράχους στην περιοχή Λινοσέλι Λευκών Ορέων και για το M-A προτάθηκε η περιοχή που περιλαμβάνει τις προσόψεις των τριών ανατολικότερων κατακόρυφων βράχων (και την χαμηλότερη περιοχή που αυτοί περικλείουν προς τα ανατολικά μέχρι το ύψος του μονοπατιού)
-  για την *Cephalanthera cucullata* εξετάστηκαν 3 θέσεις εμφάνισης και για το M-A προτάθηκε ολόκληρη η περιοχή του πληθυσμού του είδους στην περιοχή Κουκούλι Κουστονέρακου
-  για το *Hypericum aciferum* εξετάστηκαν 6 θέσεις εμφάνισης και για το M-A προτάθηκε η περιοχή με σημαντικό μέρος του πληθυσμού του είδους στην παραλία Φουρνωτή και στο εσωτερικό του εκεί φαραγγιού μέχρι το υψηλότερο σημείο που απαντά το είδος
-  για τη *Nepeta sphaciotica* εξετάστηκε η μοναδική θέση εμφάνισης του είδους και για το M-A προτάθηκε ολόκληρη η περιοχή του πληθυσμού στην βόρεια πλαγιά κάτω από την κορυφή Σβουριχτή των Λευκών Ορέων
-  για τον *Phoenix theophrasti* εξετάστηκαν 4 θέσεις εμφάνισης και για το M-A προτάθηκε η περιοχή με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση φοινίκων στην βόρεια ακτή της Άσπρης Λίμνης

Οι προτάσεις αυτές υιοθετήθηκαν ομόφωνα από την Επιστημονική Επιτροπή (1^η συνεδρίαση, Φεβρουάριος 2005) και όλα τα σχετικά στοιχεία περιέχονται στην 'Αναφορά καταγραφής των τοποθεσιών για τα είδη/οικότοπους-στόχους' (**Παραδοτέο** που περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου – Δεκ 2005).

Στη Δράση Α1 εργάστηκαν τα μέλη της Ομάδας του ΜΑΙΧ (Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ - Βιολόγος, Παναγιώτα ΓΩΤΣΙΟΥ – Βιολόγος, Ηλέκτρα ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ, τεχνολόγος Γεωπονίας και Σοφία ΛΟΥΠΑΣΑΚΗ, τεχνικός).

Εκτιμάται ότι η Δράση Α1 υλοποιήθηκε πολύ ικανοποιητικά και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα.

ΔΡΑΣΗ Α2: Εκπόνηση του Σχεδίου Παρακολούθησης

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Σεπτέμβριος 2004 Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σεπτέμβριος 2005

Η δράση υλοποιήθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο χρονικό διάστημα Σεπτέμβριος 2004 – Σεπτέμβριος 2005 (**Παραδοτέο** το 'Σχέδιο Παρακολούθησης' που περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου – Δεκ 2005).

Το σχέδιο παρακολούθησης καθενός Μ-Α περιλαμβάνει 3 κεφάλαια που πραγματεύονται (α) το φυτό-στόχο (περιγραφή, εξάπλωση, οικολογία-βλάστηση, μέγεθος πληθυσμού και τάσεις, απειλές, κατάσταση-μέτρα διατήρησης), (β) το Μικρο-Αποθέμα (οικοτοπικές συνθήκες, άλλα ενδιαφέροντα φυτικά είδη, διαχείριση) και (γ) τις προβλεπόμενες δράσεις παρακολούθησης (ερωτήματα παρακολούθησης, χαρτογράφηση, εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού, σχέδια δειγματοληψιών και μόνιμες δειγματοληπτικές επιφάνειες, χρονοθέτηση δειγματοληψιών και παρακολούθησης, οικοτοπικές και μετεωρολογικές συνθήκες, αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης του είδους).

Στην Δράση Α2 συνεργάστηκαν τα μέλη της Ομάδας του ΕΚΠΑ (Αναπλ. Καθ. Κώστας Θάνος, Επίκ. Καθ. Κυριάκος Γεωργίου και Βασιλική Γεωργοσοπούλου – γραμματειακή υποστήριξη, ΕΚΠΑ, καθώς και οι εξωτερικοί συνεργάτες κκ. Παναγιώτης Δημόπουλος, Αναπλ. Καθ. του Πανεπ. Ιωαννίνων και Erwin Bergmeier, Καθηγητής του Πανεπ. Γκέτινγκεν (Γερμανία). Η συμβολή των εξωτερικών συνεργατών κρίθηκε απαραίτητη από την έναρξη των διαδικασιών υποβολής της πρότασης χρηματοδότησης του Προγράμματος και οι συνεργάτες αναφέρονται ρητώς στη Σύμβαση ενώ συμμετέχουν και στην Επιστημονική Επιτροπή του Έργου. Οι 2 εξωτερικοί συνεργάτες είναι ειδικοί σε θέματα διατήρησης και διαχείρισης της βιοποικιλότητας και ανέλαβαν άλλωστε το μεγαλύτερο τμήμα της ευθύνης εκπόνησης του 'Σχεδίου Παρακολούθησης'.

ΔΡΑΣΗ Α3: Δημιουργία λεπτομερών χαρτών για τα Μικρο-Αποθέματα Φυτών

Φορέας Υλοποίησης: ΜΑΙΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Ιανουάριος 2005 Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Αύγουστος 2005

Η δράση ολοκληρώθηκε στο προβλεπόμενο χρονικό διάστημα Ιανουάριος – Δεκ 2005 (**Παραδοτέα** οι λεπτομερείς χάρτες που περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου).

Η χαρτογράφηση των Μικρο-Αποθεμάτων βασίστηκε στα τοπογραφικά διαγράμματα 1:5000 της ΓΥΣ. Τα διαγράμματα που χρησιμοποιήθηκαν σαρώθηκαν σε έγχρωμο σαρωτή και έγινε γεωαναφορά στο σύστημα ΕΓΣΑ87 με το λογισμικό ERDAS Imagine v.8.5. Για την ακριβή χαρτογράφηση διαφόρων σημείων χρησιμοποιήθηκε διαφορικό GPS (DGPS Leica SR510) και η επίλυση των σημείων έγινε με εκ των υστέρων επεξεργασία στο λογισμικό Leica SKI-Pro v.2.1. Η γεωγραφική ακρίβεια μετά την επίλυση ήταν 1,5 – 5 cm. Όλα



τα δεδομένα εισήχθησαν στο λογισμικό GIS ArcMap v.9.0 στο οποίο έγινε η ψηφιοποίηση, η ανάλυση των δεδομένων και η τελική μορφοποίηση των χαρτών.

Χάρτης Μικρο-Αποθέματος *Androcymbium rechingeri* (Νήσος ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ)

Χρησιμοποιήθηκε το τοπογραφικό διάγραμμα 9423-3 της ΓΥΣ. Από τον χάρτη αυτόν ψηφιοποιήθηκαν η ακτογραμμή, οι χωροσταθμικές καμπύλες, το μονοπάτι και οι γεωλογικοί σχηματισμοί (βράχια). Η περίμετρος του Μικρο-Αποθέματος χαρτογραφήθηκε με DGPS. Μετρήθηκαν 30 σημεία τα οποία σημάνθηκαν και στο έδαφος. Επίσης με την ίδια μέθοδο χαρτογραφήθηκαν και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά σημεία που αναφέρονται στον τελικό χάρτη (εκκλησίες, μνημείο κλπ). Για την χαρτογράφηση της αφθονίας του φυτού *Androcymbium rechingeri* και των κυριότερων θαμνωδών ειδών μετρήθηκαν με DGPS 158 πλαίσια 1 m X 1 m με μορφή καννάβου 10 cm X 10 cm, εντός της περιμέτρου του Μικρο-Αποθέματος. Τα δεδομένα της αφθονίας μετατράπηκαν σε μορφή raster με μέγεθος εικονοστοιχείου 1 m X 1 m με τη μέθοδο Interpolation: Inverse Distance Weighted στο λογισμικό ArcMap. Οι συντεταγμένες των προτεινόμενων δειγματοληπτικών επιφανειών μετρήθηκαν με απλό GPS.

Χάρτης Μικρο-Αποθέματος *Anthemis glaberrima* (Νήσος ΑΓΡΙΑ ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ)

Χρησιμοποιήθηκε το τοπογραφικό διάγραμμα 8483-6 της ΓΥΣ. Από τον χάρτη αυτόν ψηφιοποιήθηκαν η ακτογραμμή και οι χωροσταθμικές καμπύλες. Η περίμετρος του Μικρο-Αποθέματος χαρτογραφήθηκε με DGPS. Μετρήθηκαν 17 σημεία τα οποία σημάνθηκαν και στο έδαφος. Για την χαρτογράφηση της αφθονίας του φυτού *Anthemis glaberrima* μετρήθηκαν με DGPS 60 πλαίσια 1 m X 1 m με μορφή καννάβου 10 cm X 10 cm, εντός της περιμέτρου του Μικρο-Αποθέματος. Τα δεδομένα της αφθονίας μετατράπηκαν σε μορφή raster με μέγεθος εικονοστοιχείου 1 m X 1 m με τη μέθοδο Interpolation: Inverse Distance Weighted στο λογισμικό ArcMap. Οι συντεταγμένες των προτεινόμενων δειγματοληπτικών επιφανειών μετρήθηκαν με απλό GPS.

Χάρτης Μικρο-Αποθέματος *Bupleurum kakiskalae* (ΛΙΝΟΣΕΛΙ - ΦΑΡΑΓΓΙ ΣΑΜΑΡΙΑΣ)

Χρησιμοποιήθηκαν τα τοπογραφικά διαγράμματα 9416-8 & 9426-2 της ΓΥΣ. Από τους χάρτες αυτούς ψηφιοποιήθηκαν, οι χωροσταθμικές καμπύλες, οι γεωλογικοί σχηματισμοί (βράχια) και το μονοπάτι (Προσάρτημα/Annex 3c1). Επίσης με ειδικό φωτογραφικό εξοπλισμό και από σταθερό σημείο αποτυπώθηκε φωτογραφικά πανοραμική άποψη των 3 κατακόρυφων βράχων του M-A (Προσάρτημα/Annex 3c2).

Χάρτης του Μικρο-Αποθέματος του φυτού *Cephalanthera cucullata* (ΚΟΥΣΤΟΓΕΡΑΚΟ)

Χρησιμοποιήθηκε το τοπογραφικό διάγραμμα 9426-3 της ΓΥΣ. Από τον χάρτη αυτόν ψηφιοποιήθηκαν οι χωροσταθμικές καμπύλες. Επίσης χρησιμοποιήθηκε ως υπόβαθρο πολυφασματική δορυφορική εικόνα Quickbird χωρικής ανάλυσης 60 cm με ημερομηνία λήψης 23-8-2004. Από την εικόνα αυτή ψηφιοποιήθηκε ο αγροτικός δρόμος. Οι θέσεις εμφάνισης του φυτού *Cephalanthera cucullata* προέρχονται από καταγραφές που υπάρχουν στο Herbarium του MAIX και έχουν ληφθεί με απλό GPS.

Χάρτης Μικρο-Αποθέματος *Hypericum aciferum* (ΦΟΥΡΝΩΤΗ)

Χρησιμοποιήθηκε το τοπογραφικό διάγραμμα 9427-5 της ΓΥΣ. Από τον χάρτη αυτόν ψηφιοποιήθηκαν οι χωροσταθμικές καμπύλες, οι γεωλογικοί σχηματισμοί (βράχια) και η ακτογραμμή. Η χαρτογράφηση των θέσεων εμφάνισης του φυτού *Hypericum aciferum* προήλθε από παρατηρήσεις στο πεδίο και μετρήσεις με απλό GPS. Οι συντεταγμένες των προτεινόμενων δειγματοληπτικών επιφανειών μετρήθηκαν επίσης με απλό GPS.

Χάρτης Μικρο-Αποθέματος *Nepeta sphaciotica* (ΣΒΟΥΡΙΧΤΗ - Λευκά Όρη)

Χρησιμοποιήθηκε το τοπογραφικό διάγραμμα 8483-6 της ΓΥΣ. Από τον χάρτη αυτόν ψηφιοποιήθηκαν οι χωροσταθμικές καμπύλες και οι γεωλογικοί σχηματισμοί (βράχια). Η περίμετρος του Μικρο-Αποθέματος χαρτογραφήθηκε με απλό GPS. Συνολικά μετρήθηκαν 73 σημεία. Για την χαρτογράφηση της πυκνότητας του φυτού *Nepeta sphaciotica* (αριθμός ατόμων ανά m²) μετρήθηκαν με απλό GPS 160 πλαίσια 1 m X 1 m εντός της περιμέτρου του Μικρο-Αποθέματος. Τα δεδομένα της πυκνότητας μετατράπηκαν σε μορφή raster με μέγεθος

εικονοστοιχείου 1 m X 1 m με τη μέθοδο Interpolation: Inverse Distance Weighted στο λογισμικό ArcMap. Οι συντεταγμένες των προτεινόμενων δειγματοληπτικών επιφανειών μετρήθηκαν επίσης με απλό GPS.

Χάρτης Μικρο-Αποθέματος *Phoenix theophrasti* (Άσπρη Λίμνη – ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ)

Χρησιμοποιήθηκε το τοπογραφικό διάγραμμα 9413-7 της ΓΥΣ. Από τον χάρτη αυτόν ψηφιοποιήθηκαν η ακτογραμμή, οι χωροσταθμικές καμπύλες και οι γεωλογικοί σχηματισμοί (βράχια). Η χαρτογράφηση των ατόμων του Φοίνικα έγινε με DGPS. Οι συντεταγμένες των προτεινόμενων δειγματοληπτικών επιφανειών μετρήθηκαν με απλό GPS. Η χαρτογράφηση των οικοτόπων της περιοχής έγινε με φωτοερμηνεία πρόσφατων αεροφωτογραφιών.

Στη Δράση Α3 συνεργάστηκαν τα μέλη της Ομάδας του ΜΑΙΧ (Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ - Βιολόγος, Παναγιώτα ΓΩΤΣΙΟΥ – Βιολόγος, Ηλέκτρα ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ, τεχνολόγος Γεωπονίας, Σοφία ΛΟΥΠΑΣΑΚΗ, τεχνικός, Γεώργιος ΚΑΖΑΚΗΣ και Dany GHOSN - ειδικοί GIS).

ΔΡΑΣΗ Α4: Εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου για κάθε ένα Μικρο-Απόθεμα Φυτών






Φορέας Υλοποίησης: ΜΑΙΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Ιανουάριος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Αύγουστος 2005

Η δράση υλοποιήθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο χρονικό διάστημα Ιανουάριος – Αύγουστος 2005. **(Παραδοτέα** τα 'Διαχειριστικά Σχέδια για καθένα από τα 7 Μικρο-Αποθέματα' που περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου – Δεκ 2005).

Σε κάθε Διαχειριστικό Σχέδιο περιγράφονται λεπτομερώς το φυτό-στόχος και η συγκεκριμένη έκταση του Μ-Α ενώ καθορίζονται τα μέτρα διαχείρισης, κατά περίπτωση, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους:

-  σκοπός διαχείρισης,
-  περιγραφή μέτρων προστασίας ειδών και οικοτόπων,
-  δράσεις παρακολούθησης,
-  απόκτηση γνώσεων σε σχέση με τη βιολογία του είδους (καθώς και εμπειρίας σε τεχνικές διατήρησης),
-  εκπαίδευση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση.

Για την προετοιμασία των Διαχειριστικών Σχεδίων εργάστηκαν τα μέλη της Ομάδας του ΜΑΙΧ (Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ - Βιολόγος, Παναγιώτα ΓΩΤΣΙΟΥ – Βιολόγος, Ηλέκτρα ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ, τεχνολόγος Γεωπονίας, Σοφία ΛΟΥΠΑΣΑΚΗ) ενώ η τελική εκπόνηση ανατέθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ως υπεργολαβία στον εξωτερικό συνεργάτη κ. Τάσο Σακκούλη, Δασολόγο – ειδικό στα διαχειριστικά σχέδια.

ΔΡΑΣΗ Α5: Προσδιορισμός της γενετικής ποικιλότητας και της πληθυσμιακής δομής για κάθε ένα από τα 6 είδη προτεραιότητας

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Ιούνιος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Ιούνιο 2005 με την ανάθεσή της στην ερευνητική ομάδα του Εργαστηρίου Μοριακής Βιολογίας και Βιοχημείας (Αναπληρωτής Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Μπούρτζης), Τμήμα Διαχείρισης




Περιβάλλοντος & Φυσικών Πόρων, Σχολή Διαχείρισης Φυσικών Πόρων και Επιχειρήσεων (με έδρα το Αγρίνιο), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Η ομάδα αυτή είναι από τις ελάχιστες ομάδες που δραστηριοποιούνται στον Ελλαδικό χώρο σε θέματα μελέτης της γενετικής ποικιλότητας με χρήση σύγχρονων μοριακών τεχνικών (μικροδορυφόροι κλπ). Η ομάδα του κ. Μπούρτζη είναι η μοναδική στην Ελλάδα που έχει ασχοληθεί με θέματα γενετικής ποικιλότητας στα πλαίσια της οικολογικής διατήρησης της φυτοποικιλότητας και, επιπλέον, είχε ήδη ασχοληθεί με ορισμένα από τα φυτά-στόχους του Έργου.

Πρόσφατες πολυάριθμες μελέτες έχουν δείξει ότι η γενετική ποικιλότητα είναι σημαντική για τη διατήρηση των πληθυσμών, ειδικά πληθυσμών ειδών που έχουν «καταμνηθεί», έχουν υποστεί το «φαινόμενο της στενωπού» (bottlenecked) ή που έχουν χάσει γρήγορα τη γενετική ποικιλότητα και το εξελικτικό δυναμικό τους. Το μικρό μέγεθος πληθυσμών οδηγεί στην γενετική παρέκκλιση, σε φαινόμενα inbreeding («αιμομικτικές» διασταυρώσεις) και την απώλεια της γενετικής ποικιλότητας και της εξελικτικής δυνατότητας. Ο αριθμός, η προέλευση και η γενετική ποικιλότητα των πληθυσμών είναι τα κύρια σημεία που εξετάζονται κατά την αξιολόγηση των επιδράσεων των μετακινήσεων (translocations) πληθυσμών στη γενετική ποικιλότητα και τη διατήρηση πληθυσμών. Με τον αυξανόμενο αριθμό των απειλούμενων ειδών, είναι σημαντικό να ερευνηθούν τα αποτελέσματα των μετακινήσεων (translocations) στη γενετική ποικιλότητα. Ο κύριος στόχος της παρούσας Δράσης Α5 είναι ο προσδιορισμός της γενετικής ποικιλότητας και της πληθυσμιακής δομής για κάθε ένα από τα συγκεκριμένα φυτικά είδη προτεραιότητας (*Androcymbium rechingeri* Greuter, *Anthemis glaberrima* (Rech. F.) Greuter, *Bupleurum kakiskalae* Greuter, *Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr., *Hypericum aciferum* (Greuter) N.K.B. Robson, *Nepeta sphaciotica* P.H. Davis καθώς και πληθυσμούς ειδών *Phoenix*), τα οποία αποτελούν πολύτιμες πληροφορίες για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού σχεδίου διαχείρισης και διατήρησης αυτών των ειδών.

Τα δείγματα (φύλλα) από τα φυτικά είδη *Androcymbium rechingeri*, *Bupleurum kakiskalae* και *Phoenix theophrasti* συλλέχθηκαν το Μάρτη του 2005, τα δείγματα από τη *Nepeta sphaciotica* το Σεπτέμβρη του 2005 και από το *Hypericum aciferum* το Φεβρουάριο του 2006. Όλα τα δείγματα τοποθετήθηκαν άμεσα σε πάγο και στη συνέχεια στους -80 °C μέχρι τη χρησιμοποίησή τους για εξαγωγή DNA.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στη συγκεκριμένη εργασία είναι η ακόλουθη: (α) απομόνωση DNA από όλα τα συλλεχθέντα δείγματα, (β) σχεδιασμός εκκινητών και η χρησιμοποίησή τους σε αντιδράσεις PCR για την ενίσχυση τμήματος των γονιδίων – γενετικών περιοχών *rbcL* και *matK* (χλωροπλαστικοί γενετικοί δείκτες) καθώς και της ITS (πυρηνικός γενετικός δείκτης), (γ) νουκλεοτιδική αλληλούχιση των PCR προϊόντων, (δ) ανάλυση των νουκλεοτιδικών αλληλουχιών, εκτίμηση της γενετικής ποικιλότητας και φυλογενετική ανάλυση, (ε) χρησιμοποίηση μικροδορυφόρων για τη μελέτη της γενετικής ποικιλότητας στο είδος *Phoenix theophrasti* και (στ) απομόνωση μικροδορυφόρων στο είδος *Nepeta sphaciotica*.

Τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα και βασικά συμπεράσματα της παρούσας μελέτης περιγράφονται αναλυτικά στην Ενδιάμεση Έκθεση (Ιούνιος 2005 – Ιούνιος 2006) (**Παραδοτέο Παράρτημα 5**) και συνοψίζονται ως εξής:

-  (α) συλλογή δειγμάτων από τα είδη *Androcymbium rechingeri*, *Bupleurum kakiskalae*, *Hypericum aciferum*, *Nepeta sphaciotica* και *Phoenix theophrasti*
-  (β) επιτυχής απομόνωση DNA από όλα τα δείγματα, (γ) επιτυχής σχεδιασμός εκκινητών και ενίσχυση τμήματος των γονιδίων – γενετικών περιοχών *rbcL* (550 bp) για τα πέντε υπό μελέτη είδη, *matK* (730 bp) για όλα τα είδη πλην του *Hypericum aciferum* και ITS (περίπου 650-1150 bp) για τα είδη *Bupleurum kakiskalae*, *Hypericum aciferum* και *Nepeta sphaciotica*
-  (γ) η πλήρης νουκλεοτιδική αλληλούχιση των παραπάνω προϊόντων έδειξε ότι δεν ανιχνεύθηκε γενετική ποικιλότητα με τη χρήση των γενετικών δεικτών *rbcL* και *matK* στα δείγματα των υπό μελέτη ειδών ενώ η χρήση του γενετικού δείκτη ITS ανέδειξε την ύπαρξη γενετικής ποικιλότητας μόνο μεταξύ των δειγμάτων

του είδους *Hypericum aciferum*

- ❁ (δ) διαπιστώθηκε απουσία γενετικής ποικιλότητας στα δείγματα του είδους *Phoenix theophrasti* με τη χρήση ένδεκα (11) πυρηνικών μικροδορυφόρων ως γενετικών δεικτών
- ❁ (ε) τρεις (3) μικροδορυφόροι αποτέλεσαν καλούς γενετικούς δείκτες για το διαχωρισμό δειγμάτων του είδους *Phoenix theophrasti* από αντίστοιχα δείγματα του είδους *Phoenix dactylifera*
- ❁ (στ) κατασκευή δύο βιβλιοθηκών (AG)₁₂ και (GAA)₈ για την απομόνωση μικροδορυφόρων για διερεύνηση της γενετικής ποικιλότητας στο είδος *Nepeta sphaciotica*. Έχουν απομονωθεί 19 υποψήφιοι κλώνοι από την πρώτη βιβλιοθήκη ενώ στην παρούσα φάση αναλύονται κλώνοι από τη δεύτερη βιβλιοθήκη.

Στο χρονικό διάστημα που απομένει μέχρι την ολοκλήρωση της Δράσης (που τοποθετείται το Δεκέμβριο 2006) προγραμματίζονται οι εξής εργασίες: (α) συλλογή δειγμάτων και απομόνωση DNA από τα είδη *Anthemis glaberrima* (Rech. F.) Greuter και *Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr, αν αυτό καταστεί εφικτό, (β) ολοκλήρωση της χρησιμοποίησης PCR εκκινητών και ενίσχυσης τμήματος των γονιδίων – γενετικών περιοχών *rbcL* (550 bp) για τα πέντε υπό μελέτη είδη, *matK* (7300 bp) και ITS (1150 bp) για όλα τα υπό μελέτη είδη, (γ) ολοκλήρωση της πλήρους νουκλεοτιδικής αλληλούχισης των παραπάνω προϊόντων για την εκτίμηση της γενετικής ποικιλότητας των υπό μελέτη ειδών; (ε) προσπάθεια ολοκλήρωσης της απομόνωσης και χρησιμοποίησης μικροδορυφόρων για τη μελέτη της γενετικής ποικιλότητας στο είδος *Nepeta sphaciotica*.

Η δράση αυτή αντιμετώπισε πρόβλημα χρηματοδότησης δεδομένου ότι αρχικά είχε αποφασιστεί η υλοποίησή της με την μορφή υπεργολαβίας γεγονός που απεδείχθη οικονομικά ασύμφορο εξ αιτίας της διπλής φορολόγησής της (ΦΠΑ στο σύνολο του ποσού κατά την μεταφορά από τον Δικαιούχο – ΕΚΠΑ – προς τον υπεργολάβο - Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - και στη συνέχεια νέα φορολόγηση – ΦΠΑ – σε όλα τα τιμολόγια αναλωσίμων που αποτελούν και το μέγιστο τμήμα του προϋπολογισμού της Δράσης Α5). Για τους λόγους αυτούς ζητήθηκε (Δεκέμβριος 2005) η αλλαγή του συνολικού προϋπολογισμού του Έργου ώστε η συγκεκριμένη δράση να χρηματοδοτηθεί απ' ευθείας από τον Δικαιούχο (Επιτροπή Ερευνών ΕΚΠΑ) και όχι ως υπεργολαβία. Η αίτηση μεταβολής του προϋπολογισμού έγινε τελικά δεκτή τον Μάιο από το αρμόδιο τμήμα της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος (ΕΕ). Στο ενδιάμεσο διάστημα μέχρι τον Μάιο 2006, όλες οι σχετικές δαπάνες της Δράσης Α5 αντιμετωπίστηκαν είτε με πίστωση από τους προμηθευτές είτε με ιδίους πόρους της ερευνητικής ομάδας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και δεν υπήρξαν αρνητικές επιπτώσεις στην υλοποίηση της δράσης.

Στην παρούσα φάση των εργασιών της Δράσης Α5 συμμετείχαν επίσης (υπό την καθοδήγηση του Αναπληρωτή Καθηγητή κ. Κώστα Μπούρτζη) η υποψήφια διδάκτορας Έλλη Τζυρκαλλή και ο μεταδιδάκτορας Γεώργιος Τσιάμης.

Εκτιμάται ότι η Δράση Α5 υλοποιείται ικανοποιητικά και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα. Προβλέπεται ότι θα ολοκληρωθεί κανονικά τον Δεκέμβριο του 2006 οπότε εκτός από την Τελική Έκθεση Αναφοράς της Δράσης Α5 θα υποβληθεί και το **Παραδοτέο** 'Αναφορά σχετικά με την αναγκαιότητα και τη δυνατότητα επανεισαγωγής στη φύση συγκεκριμένων φυτικών ειδών'. Στη βάση των επιστημονικών εισηγήσεων του τελευταίου θα ληφθούν σχετικές αποφάσεις εμπλουτισμού ή επανεισαγωγής πληθυσμών που ενδέχεται να υλοποιηθούν στα πλαίσια της Δράσης D1 'Παρακολούθηση και επιτόπια διαχείριση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών' κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους (2007) υλοποίησης του Έργου.

ΔΡΑΣΗ Α6: Το νομικό καθεστώς των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Ιούνιος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη



Η έναρξη της δράσης έγινε τον Ιούνιο 2005 με την ανάθεσή της ως υπεργολαβίας στο γραφείο περιβαλλοντικών μελετών ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ. Κατά την πρώτη φάση της Δράσης με τίτλο ‘Συλλογή νομικού και συναφούς υλικού για τις προστατευόμενες περιοχές φυσικού περιβάλλοντος (στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες, κυρίως της Ε.Ε.) με έμφαση στην προστασία αποθεμάτων φυτών’ (Ιούνιος 2005 – Ιούνιος 2006) έγινε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα αναλυτική καταγραφή όλων των συναφών εργαλείων και συντάχθηκε Έκθεση Αναφοράς Δράσης Α6 (Παραδοτέο Παράρτημα 6). Στη Δράση συνεργάστηκαν στο διάστημα αυτό οι: Παναγιώτης Δρούγας, Δασολόγος – Ειδικός Σύμβουλος ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΕΠΕ, Ευπραξία-Αίθρα Μαριά, Νομικός Περιβάλλοντος – Επίκ. Καθηγήτρια Πολυτεχνείου Κρήτης και Τάσος Δημαλέξης, Δρ Βιολόγος – ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΕΠΕ.

Στην Έκθεση Αναφοράς έχουν καταγραφεί λεπτομερειακά όλα τα Νομικά Εργαλεία που θα μπορούσαν να δώσουν λύση στο πρόβλημα της νομικής κατοχύρωσης των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών και παρατίθεται ένας αρχικός σχολιασμός με ορισμένες πιθανές και τελεσφόρες λύσεις.

Περίληπτικά παρατίθενται (σε χρονολογική σειρά) όλα τα νομικά εργαλεία για την προστασία την αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας και τα σχετικά τους άρθρα:

N.Δ. 86/1969 (Άρθρο 66: Δασικές Αστυνομικές Διατάξεις, Άρθρο 69: Προστατευτικά Δάση (στο Ν. 3208/2003 και στο άρθρο 4 παρ. 6 και 7 καθορίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού δασών ως προστατευτικών και ο τρόπος διαχείρισης των προστατευτικών δασών), Άρθρο 104: Βοσκή σε δάση συνεπεία υλοτομιών, εκτελέσεως υδρονομικών έργων κ.λπ.)

N. 998 /1979 (ΦΕΚ 289/ Τ. Α΄ 29.12.1979) Άρθρο 4: Κατηγορίες δασών και δασικών εκτάσεων [όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α΄ 24.12.2003)], Άρθρο 4 παρ. 1 περίπτωση α΄, Άρθρο 4 παρ. 2 περίπτωση ε΄, Άρθρο 5 παρ. 2 [όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α΄ 24.12.2003)], Άρθρο 16: Ειδικά δασοτεχνικά έργα, Άρθρο 19: Προστασία χλωρίδος και πανίδος [όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 62 του Ν. 2637/1998 (ΦΕΚ 200/ Τ. Α΄ 27.8.1998)], Άρθρο 38: Υποχρεωτικές αναδασώσεις, Άρθρο 43: Αναγκαστική απαλλοτρίωση αναδασωτέων εκτάσεων)

Π.Δ. 67/1981 (ΦΕΚ 23/ Τ. Α΄ 30.1.1981) «Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδος και άγριας πανίδος και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύνης επ’ αυτών» (όπως διορθώθηκε στο ΦΕΚ 43Α/ 18.2.81)

82/72/Ε.Ο.Κ. - Επικύρωση με το Ν. 1335/83 (ΦΕΚ 32Α΄)

Σύμβαση της Βέρνης “για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης” (Άρθρο 2, Άρθρο 3, Άρθρο 4, Άρθρο 5, Άρθρο 9, Άρθρο 11)

N. 1650/1986 (ΦΕΚ 160/ Α΄ 16.10.1986) (Άρθρο 18, Άρθρο 19, παρ. 1, 2, 3, 4, 5, Άρθρο 21, παρ. 1, 2)

Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ του Συμβουλίου «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (Άρθρο 1^α, Άρθρο 1β, Άρθρο 1γ, Άρθρο 1δ, Άρθρο 1ε, Άρθρο 1στ, Άρθρο 1ζ, Άρθρο 1η, Άρθρο 1θ, Άρθρο 2, Άρθρο 4 παρ. 4, Άρθρο 6, Άρθρο 13, Άρθρο 16, Άρθρο 22)

N. 2204/1994 (ΦΕΚ 59/ Τ. Α΄ 15.4.1994) «Σύμβαση βιοποικιλότητας» (Άρθρο 6, Άρθρο 8, Άρθρο 9, Άρθρο 10, Άρθρο 11)

N. 2637/1998 (ΦΕΚ 200/ Τ. Α΄ 27.8.1998) (Άρθρο 57: Μετονομασία καταφυγίων θηραμάτων σε καταφύγια άγριας ζωής)

Κ.Υ.Α. 33318/3028/1998 (ΦΕΚ 1289/ 28.12.98) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων» Άρθρο 4, Άρθρο 5, Άρθρο 6, Άρθρο 12, Άρθρο 13, Άρθρο 15)

Κ.Υ.Α. 331794 (ΦΕΚ 281/ Τ. Β' / 31.3.1999) «Εμπορία των ειδών της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας» (Άρθρο 2, Άρθρο 8)






Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207/ Α' / 7.10.1999) (Άρθρο 2, Άρθρο 15, Άρθρο 16, Άρθρο 17, Άρθρο 20, Άρθρο 22)

Ν. 2971/2001 (ΦΕΚ 285/ Τ. Α' / 19.12.2001) «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» (Άρθρο 2, Άρθρο 3, Άρθρο 7, Άρθρο 11, Άρθρο 13, Άρθρο 16)

Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/ Τ. Α' / 28.6.2002) «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Άρθρο 12, Άρθρο 13, Άρθρο 16, Άρθρο 18)

Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α' / 24.12.2003) (Άρθρο 1 παρ. 18, Άρθρο 2: Προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας, Άρθρο 4: Τροποποίηση διατάξεων του Δασικού Κώδικα (Ν.Δ. 86/1969))

Στη βάση της καταγραφής και αρχικής ανάλυσης των υπαρχουσών νομικών δυνατοτήτων, προέκυψαν και διατυπώνονται μερικές ενδιαφέρουσες σκέψεις που πρόκειται να αποτελέσουν το αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης στο υπόλοιπο διάστημα της υλοποίησης της Δράσης Α6, που ολοκληρώνεται το Δεκέμβριο 2006 με την υποβολή της τελικής σχετικής Έκθεσης Αναφοράς. Συγκεκριμένα τα ΜΑΦ θα μπορούσαν να υπαχθούν (θεσμοθετηθούν) ως:

-  καταφύγια άγριας ζωής (Ν. 2637/98, άρθρο 57)
-  ζώνες απόλυτης προστασίας (Ν. 1650/86, άρθρο 19.1.)
-  ως ζώνες προστασίας της φύσης (Ν. 1650/86, άρθρο 19.2.)
-  διατηρητέα μνημεία της φύσης (Ν.Δ. 86/1969, άρθρο 78 όπως αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν.Δ. 996/1971)
-  προστατευόμενες περιοχές (Κοινή Υπουργική Απόφαση 33318/28.12.1998 με την οποία ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η οδηγία 92/43/ΕΟΚ)

Για το διάστημα που απομένει μέχρι το πέρας της Δράσης Α6, προβλέπεται η ολοκλήρωση της επεξεργασίας των νομικών δεδομένων και η διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων για τη νομοθετική κατοχύρωση των 7 πιλοτικών Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στη Δυτική Κρήτη (**παραδοτέο** τον Δεκέμβριο 2006: 'Αναφορά και Προτάσεις σχετικά με το Νομικό Καθεστώς του Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών'). Οι προτάσεις αυτές θα αποτελέσουν τη βάση σειράς ενεργειών για το χρονικό διάστημα Ιανουάριος – Δεκέμβριος 2007 που απομένει μέχρι την ολοκλήρωση του Έργου.

Εκτιμάται ότι η Δράση Α6 εξελίσσεται ικανοποιητικά και θα ολοκληρωθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα τον Δεκέμβριο 2006.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ C. Εφάπαξ δράσεις

ΔΡΑΣΗ C1: Αγορά βασικού εξοπλισμού παρακολούθησης

Φορέας Υλοποίησης: MAIX

Ημερομηνία Έναρξης: Οκτώβριος 2004

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Οκτώβριος 2005

Τον Ιανουάριο 2005 αγοράστηκε όχημα 4X4 (LADA Niva 21214/1700 cc injection, 25Y – επετειακό - με κοτσαδόρο και σχάρα οροφής). Το όχημα τέθηκε αμέσως σε κυκλοφορία (αριθμός πινακίδων KHY 7812) και έχει αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό για όλες τις ανάγκες του Προγράμματος.

Κάθε Μικρο-Απόθεμα Φυτών έχει προγραμματιστεί να παρακολουθείται αυτόματα από ένα ενσύρματο σύστημα ψηφιακών, περιβαλλοντικών αισθητήρων και ψηφιακών καταγραφέντων δεδομένων, τον λεγόμενο ‘σταθμό παρακολούθησης’. Για τον σκοπό αυτόν, και ύστερα από σχετική προμελέτη των αναγκών για κάθε Μικρο-Απόθεμα, προμηθευτήκαμε τον Ιανουάριο 2005 9 μικροσταθμούς καταγραφής ψηφιακών δεδομένων, 33 αισθητήρες μετεωρολογικών παραμέτρων (θερμοκρασίας, σχετικής υγρασίας αέρα, βροχόπτωσης, εδαφικής υγρασίας, φωτοσυνθετικά ενεργού ακτινοβολίας, ολικής ηλιακής ακτινοβολίας και ταχύτητας ανέμου) καθώς και 20 αυτόνομους αισθητήρες/καταγραφείς θερμοκρασίας (Εταιρίας ONSET, USA). Τον Απρίλιο 2005 ελέγχθηκε (και επιβεβαιώθηκε) η καλή λειτουργία και η ακρίβεια του μετεωρολογικού εξοπλισμού.

Ο **στόχος-ορόσημο** (milestone) ‘Αγορά εξοπλισμού παρακολούθησης’ ολοκληρώθηκε με μικρή καθυστέρηση (Οκτώβριος 2005 αντί Αύγουστος 2005) με την αγορά ερασιτεχνικής βιντεοκάμερας προηγμένης τεχνολογίας (Sony DCR-DVD 403 E). Η καθυστέρηση αυτή δεν είχε επιπτώσεις στην υλοποίηση του Προγράμματος αφού στο ενδιάμεσο διάστημα χρησιμοποιήθηκε παρόμοιος εξοπλισμός (που διαθέτει το MAIX).

Για την προεργασία της προμήθειας του κατάλληλου εξοπλισμού συνεργάστηκαν τα μέλη της Ομάδας του MAIX και ο Συντονιστής του Έργου (Κ. Θάνος).

ΔΡΑΣΗ C2: Εγκατάσταση μόνιμων δειγματοεπιφανειών παρακολούθησης






Φορέας Υλοποίησης: MAIX

Ημερομηνία Έναρξης: Σεπτέμβριος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Ιούνιος 2006

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Σεπτέμβριο 2005 με την ολοκλήρωση του καταλόγου των συγκεκριμένων θέσεων που προτείνονται κατά το Σχέδιο Παρακολούθησης (Δράση A.2). Η εγκατάσταση των μόνιμων δειγματοεπιφανειών παρακολούθησης ολοκληρώθηκε εντός του Ιουνίου 2006, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα.

Συγκεκριμένα μέχρι σήμερα πραγματοποιήθηκαν οι εξής αποστολές:

-  Στη Χρυσοσκαλίτισσα 26.11.05 και 28.04.06 (*Phoenix theophrasti*), όπου επιλέχθηκαν δύο δειγματοληπτικές επιφάνειες, που περιλαμβάνουν ομάδες ατόμων *Phoenix*, με στόχο τη διενέργεια φυτοκοινωνιολογικών δειγματοληψιών.
-  Στο Ελαφονήσι 01.12.05 (*Androcymbium rechingeri*).
-  Στο Κουστογόρακο 22.03.06, 26.04.06, 27.05.06 και 31.05.06 (*Cephalanthera cucullata*).
-  Στη Φουρνωτή στις 28.05.06 (*Hypericum aciferum*).
-  Στην Άγρια Γραμβούσα στις 26.05.06 (*Anthemis glaberimma*).



Στη Σβουριχτή στις 2-4.06.06 (*Nepeta sphaciotica*)



Στο Λινოსέλι στις 6-7.06.06 (*Bupleurum kakiskalae*) όπου αποφασίστηκε να παρακολουθείται με τη βοήθεια τριών (3) δειγματοληπτικών επιφανειών ορθογώνιου σχήματος οι οποίες έχουν επιλεγεί ώστε να κείνται σε προσόψεις απόκρημνων βράχων σε διαφορετικά υψόμετρα και εκθέσεις.

Η εγκατάσταση των μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών έγινε σύμφωνα με το Σχέδιο Παρακολούθησης προσαρμοσμένο κατά περίπτωση στις ιδιαιτερότητες του κάθε ΜΑΦ.

Για την υλοποίηση της Δράσης C2 συνεργάστηκαν μέλη της Ομάδας του ΜΑΙΧ (Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ - Βιολόγος, Παναγιώτα ΓΩΤΣΙΟΥ – Βιολόγος, Ηλέκτρα ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ, τεχνολόγος Γεωπονίας,) με μέλη της ομάδας του ΕΚΠΑ (Κ. Θάνος – Συντονιστής, Κατερίνα Κουτσοβούλου – βιολόγος, υποψ. Διδάκτωρ, Γεώργιος Μητρούσκας, τελειόφοιτος Δασοπονίας).

ΔΡΑΣΗ C3: Εγκατάσταση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στο πεδίο

Φορέας Υλοποίησης: ΔΔΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Σεπτέμβριος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Σεπτέμβριο 2005 με επιτόπιες διερευνητικές αποστολές και παράλληλα με την ολοκλήρωση της χαρτογράφησης (Δράση Α.3) και των Διαχειριστικών Σχεδίων (Δράση Α.4). Η εγκατάσταση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών επρόκειτο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Ιουνίου 2006.

Από την έναρξη του προγράμματος, υπάλληλοι της Διεύθυνσης Δασών Χανίων έχουν προβεί στην αναγνώριση όλων των μικρο-αποθεμάτων, στις 7 προστατευόμενες περιοχές και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος έχουν προχωρήσει στα εξής:

1. Από το 7/2/2005 2 υπάλληλοι της Διεύθυνσης συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της επιστημονικής και συμβουλευτικής επιτροπής και από 15/3/2005 στις επισκέψεις που είχαν ως σκοπό την παρατήρηση, χωροθέτηση και χαρτογράφηση των μικρο-αποθεμάτων σε όλες τις περιοχές.
2. Από τον Μάρτιο 2005 έως τον Μάρτιο 2006, δασολόγοι της Διεύθυνσης Δασών Χανίων συμμετείχαν στην εκπόνηση και αξιολόγηση των διαχειριστικών σχεδίων των μικρο-αποθεμάτων.
3. Από 15/3/2006 έως 30/4/2006 συντάχθηκε η μελέτη κατασκευής της περίφραξης για την προστασία του μικρο-αποθέματος *Cephalanthera cuculata* στο Κουστογέρακο Ανατολικού Σελίνου. Με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης στις 11/5/2006 ξεκίνησε η κατασκευή της κύριας περίφραξης σε μια έκταση 8 στρεμμάτων περίπου και μιας δευτερεύουσας για την προστασία μεμονωμένων ατόμων του απειλούμενου πληθυσμού και ολοκληρώθηκε στις 29/5/2006.
4. Από 15/6/2006 για τις περιοχές στις οποίες δεν έχει κριθεί απαραίτητη η κατασκευή περίφραξης σύμφωνα με το Διαχειριστικό τους Σχέδιο, η Διεύθυνση Δασών Χανίων βρίσκεται στο στάδιο της εκπόνησης των μελετών για τις πινακίδες και την οριοθέτησή τους σύμφωνα πάντα με την ιδιαιτερότητα κάθε τοπίου.
5. Αναφορικά με τους υπαλλήλους που απασχολούνται στο CRETAPLANT, από 1/5/2006 ο Διευθυντής Δασών Χανίων έχει εκδώσει απόφαση (με αρ. πρωτ. 2664/19-5-2006) για τη συμμετοχή των εξής μόνιμων υπαλλήλων



- *Κασιωτάκη Βασιλείου (Δασολόγου)*
- *Κυριακάκη Ευστρατίου (Δασολόγου)*
- *Ρεκασιόνα Ιωάννου (Δασολόγου)*
- *Σκουμπάκη Αγλαΐας (Δασολόγου)*
- *Καργιολάκη Χαρίκλειας (Δασολόγου)*
- *Σκλαβάκη Πολύμνιας (Δασολόγου)*
- *Παπαδάκη Εμμανουήλ (Δασολόγου)*
- *Φωτάκη Ιωάννου (Δασολόγου)*
- *Πλαϊτάκη Παρασκευή (Δασολόγου)*
- *Πενταράκη Κωνσταντίνου (Δασολόγου)*
- *Νούσια Παρασκευής (Δασολόγου)*
- *Δημητρίου Δήμου (Δασολόγου)*
- *Στεφανάκη Μανωλίας (Δασολόγου)*
- *Μπιζούρα Αικατερίνης (Δασολόγου)*
- *Καρπαθάκη Ελένης (ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού)*
- *Μάστου Άγγελου (Δασοπόνου)*
- *Λουπάκη Αργυρώ (Δασοπόνου)*
- *Πατεράκη Ελένης (Δασοπόνου)*
- *Φρουδάκη Μαρίας (Δασοπόνου)*
- *Κουλιζάκη Όλγας (Δασοπόνου)*
- *Πρασάκης Ευτύχιου (Δασοφύλακα)*
- *Μανουσάκη Ιωάννου (Δασοφύλακα)*
- *Κασρινάκη Βαρδή (Δασοφύλακα)*
- *Πατεράκη Ιωάννου (Δασοφύλακα)*
- *Μπερτσελή Ιωάννη (Οδηγού)*
- *Μαναρωλάκη Γεωργίου (Δασοφύλακα)*
- *Διαμαντάκη Εμμανουήλ (Δασοφύλακα)*
- *Μπόλκα Ιωάννου (Δασοφύλακα)*
- *Ψιπτάκη Ιωάννου (Οδηγού)*
- *Κλωθάκη Άγγελου (Δασοφύλακα)*
- *Σαρρή Ιωάννου (Δασοφύλακα)*
- *Βαβουράκη Ιωάννου (Οδηγού)*
- *Σφυράκη Μιχαήλ (Οδηγού)*
- *Μπουρδάκη Αντωνίου (Οδηγού)*

Από τους παραπάνω υπαλλήλους οι εξής 8



- Κυριακάκης Ευστράτιος
- Ρεκατσίνης Ιωάννης
- Καργιολάκη Χαρίκλεια
- Σκλαβάκη Πολύμνια
- Νούσια Παρασκευή
- Δημητρίου Δήμος
- Μπιζούρα Αικατερίνη
- Καρπαθάκη Ελένη

απασχολούνται περίπου κατά το 20% με 25% του εργάσιμου χρόνου τους στο πρόγραμμα και ποσοστό του ακαθάριστου μισθού τους βαρύνει το *CRETAPLANT*, Πιλοτικό Δίκτυο «Μικρο- Αποθεμάτων Φυτών» στη Δυτική Κρήτη (*LIFE04NAT_GR_000104*) στην κατηγορία προσωπικού και στις 3 δράσεις ως ίδια συμμετοχή. Επικεφαλής της δράσης C3 είναι ο Διευθυντής Δασών Χανίων Βασίλης Κασιωτάκης.

Σε σύγκριση με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της τελικής πρότασης η οποία προβλέπει την ολοκλήρωση όλων των εργασιών της συγκεκριμένης δράσης έως τον Ιούνιο του 2006, η Δ.Δ.Χ. βρίσκεται σε ελαφρά απόκλιση από τα χρονικά πλαίσια του προγραμματισμού, με μικρή καθυστέρηση που επιβάλλουν γεωμορφολογικοί και κλιματικοί λόγοι. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ορισμένων περιοχών εκκρεμεί η σήμανση και η οριοθέτησή τους που όμως αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μέσα στον Αύγουστο του 2006.



ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ D. Επαναλαμβανόμενες δράσεις

Δράση D1: Παρακολούθηση και επιτόπια διαχείριση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Νοέμβριος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Σταθμοί Παρακολούθησης

Η έναρξη της δράσης τοποθετούνταν αρχικά τον Απρίλιο 2006. Εντούτοις, η προμήθεια εντός του 2005 των αισθητήρων/καταγραφών στα 7 M-A οδήγησε στην επίτευξη της εγκατάστασής τους στο πεδίο. Έτσι η εγκατάσταση των αισθητήρων και μικροσταθμών στα 7 M-A πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο Παρακολούθησης, κατά την περίοδο Νοέμβριος 2005 – Ιούνιος 2006, ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες και την προσβασιμότητα κάθε περιοχής. Λίγο πριν από την ολοκλήρωση της εγκατάστασης εκπονήθηκε και το σχετικό **Παραδοτέο** 'Πρωτόκολλο λειτουργίας και συντήρησης των Σταθμών Παρακολούθησης' (Παράρτημα 3).

Σχετικά με τις 'μικροθέσεις' των αισθητήρων σημειώνονται τα εξής: (α) οι καταγραφείς βροχής και θερμοκρασίας/σχετικής υγρασίας αέρα (στον κατάλληλο κλωβό) τοποθετήθηκαν σε ανοικτά σημεία ώστε η συλλογή της βροχής και οι μετρήσεις T/RH αέρα να είναι ανεμπόδιστες, (β) παρόμοια ήταν και η συλλογιστική για τα 2 ανεμόμετρα που επιπλέον τοποθετήθηκαν σε ύψη περίπου 1 και 0.5 m από το έδαφος για να καταγράφουν τον άνεμο που δέχονται τα φυτά του *Phoenix* και της *Nepeta*, αντίστοιχα, (γ) όλοι οι αισθητήρες ολικής ηλιακής ακτινοβολίας τοποθετήθηκαν επίσης σε κατά το δυνατόν ανοικτά σημεία ενώ οι αισθητήρες φωτοσυνθετικά ενεργού ακτινοβολίας (PAR) σε ανοικτά ή σκιαζόμενα σημεία ανάλογα με τις 'προτιμήσεις' του παρακολουθούμενου είδους και (δ) οι αισθητήρες θερμοκρασίας των μικροσταθμών τοποθετήθηκαν (i) περίπου 5 cm πάνω από την επιφάνεια του εδάφους, υπό σκίαση φυλλώματος του ανωρόφου της δασικής βλάστησης – περίπτωση *Cephalanthera* (στο επίπεδο δηλαδή του υπέργειου τμήματος του φυτού αυτού), (ii) σε βάθος 1 cm μέσα στο έδαφος κάτω από άτομο *Phoenix* (στη 'μικροθέση' δηλαδή της φύτευσης των σπερμάτων του είδους), (iii) στο ανώτερο άκρο του φυλλώματος ενός φοίνικα σε ύψος περίπου 3 m από την επιφάνεια για την καταγραφή της θερμοκρασίας του φυλλώματος και (iv) στο εσωτερικό του 'κορμού' ενός φοίνικα (ύψος περίπου 50 cm στο σημείο έκπτυξης ανθοφόρου στελέχους. Ανάλογος ήταν και ο προβληματισμός για την τοποθέτηση των αυτόνομων αισθητήρων θερμοκρασίας tidbit: -1 cm αντιστοιχεί με τη μικροθέση της φύτευσης, 0 cm (επιφάνεια του εδάφους αντιστοιχεί με φύλλωμα ή τμήμα του φυτού που βρίσκεται πάνω στην επιφάνεια, -5 ή -10 cm αντιστοιχεί με τις συνθήκες της ρίζας ή του υπόγειου τμήματος ενός είδους κοκ (βλ. υποσημείωση Πίνακα 2).

Πρωτόκολλο προγραμματισμού αισθητήρων/καταγραφών, πρόγραμμα επισκέψεων επίβλεψης και συντήρησης εξοπλισμού - μεταφοράς δεδομένων καθώς και λογισμικό επεξεργασίας δεδομένων.

Όλοι οι αισθητήρες των μικροσταθμών προγραμματίστηκαν να καταγράφουν τις αντίστοιχες μετεωρολογικές παραμέτρους ανά 10 min γεγονός που προσφέρει αυτονομία μετρήσεων για πολύ περισσότερο από 1 έτος σε όλες τις περιπτώσεις. Ανάλογος προγραμματισμός έγινε και για τους αισθητήρες tidbit με αυτονομία πάνω από 7 μήνες.

Το πρωτόκολλο παρακολούθησης μετεωρολογικών συνθηκών προβλέπει:

1. Επισκέψεις επίβλεψης μετεωρολογικού εξοπλισμού ανά εξάμηνο (με παράλληλο έλεγχο και πιθανή αντικατάσταση μπαταριών).
2. Μεταφορά δεδομένων (data downloading) και επαναπρογραμματισμός αισθητήρων επίσης ανά εξάμηνο (συμπεριλαμβανομένων και των αισθητήρων tidbit). Συνιστάται επίσης η αγορά ειδικού μικροεξοπλισμού

(που πρωτοκυκλοφόρησε πρόσφατα) για την μεταφορά των δεδομένων με υπέρυθρες ακτίνες σε 'οχήματα μεταφοράς' (data shuttles) για την αποφυγή μεταφοράς των φορητών υπολογιστών σε δύσβατες-απομακρυσμένες περιοχές ή/και κάτω από δυσμενείς συνθήκες (βροχής ή αυξημένης υγρασίας).

3. Επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων τουλάχιστον ανά έτος.
4. Τέλος θα πρέπει να γίνει προσπάθεια ώστε να συγκεντρωθούν όλα τα διαθέσιμα μετεωρολογικά στοιχεία από συμβατικούς ή άλλους σταθμούς σε σχετικά κοντινές αποστάσεις για την πληρέστερη εκτίμηση των κλιματικών συνθηκών κάθε ΜΑΦ.

Η μέχρι σήμερα λειτουργία των Σταθμών Παρακολούθησης κρίνεται ικανοποιητική δεδομένου ότι δεν έχει σημειωθεί κανένα περιστατικό κλοπής ή βανδαλισμού του εξοπλισμού. Σε 2 περιπτώσεις είχαμε προβλήματα 'ανωτέρας βίας' με βλάβες στις καλωδιώσεις που προκλήθηκαν από βόσκηση ζώων και ακραία μετεωρολογικά φαινόμενα. Οι βλάβες έχουν επιδιορθωθεί και οι σταθμοί λειτουργούν προς το παρόν πολύ ικανοποιητικά. Τέλος, τα μετεωρολογικά δεδομένα που έχουν ληφθεί έως σήμερα παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και η παρουσίαση-επεξεργασία τους θα αποτελέσει ειδικό κεφάλαιο στο **Παραδοτέο** 'Αναφορά Παρακολούθησης 1^{ου} έτους για κάθε ένα από τα 7 Μικρο-Αποθέματα' που είναι προγραμματισμένο για το Δεκέμβριο 2006.

Παρακολούθηση και Διαχείριση Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών

Πραγματοποιήθηκε σημαντικός αριθμός επισκέψεων στα 7 ΜΑΦ με παράλληλη διενέργεια διαφόρων μετρήσεων και παρατηρήσεων. Οι βασικοί στόχοι των ενεργειών παρακολούθησης συνοψίζονται στη μελέτη των εξής αντικειμένων (λειτουργιών, στοιχείων και παραμέτρων):

1. Η τάση της πληθυσμιακής πυκνότητας σε καθένα από τα 7 είδη-στόχους. Για το σκοπό αυτό έγιναν μετρήσεις φυτικών ατόμων εντός των μόνιμων επιφανειών παρακολούθησης κάθε ΜΑΦ με σκοπό τη διαχρονική παρακολούθηση των πιθανών αυξομειώσεων των πληθυσμών. Παράλληλα έγινε σήμανση πολλών ατόμων με σκοπό την παρακολούθηση της επιβίωσης, αύξησης, αναπαραγωγής και άλλων βιολογικών λειτουργιών. Ιδιαίτερα στον φοίνικα *Phoenix theophrasti* έγινε καταγραφή όλων των ατόμων (μόλις 42) του πληθυσμού στο ΜΑΦ της Χρυσοσκαλίτισσας.
2. Η ικανότητα αναγέννησης στα φυτά-στόχους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο θέμα αυτό έχουν το ετήσιο φυτό *Anthemis glaberrima* και η ορχιδέα *Cephalanthera cucullata*. Το μεν πρώτο για προφανείς λόγους αφού το ετήσιο μέγεθος του πληθυσμού του εξαρτάται από (α) ετήσια παραγωγή σπερμάτων, (β) τους πιθανούς μηχανισμούς λήθαργου των σπερμάτων, (γ) την πιθανή παρουσία μόνιμης, εδαφικής σπερματικής τράπεζας, (δ) τους παράγοντες (μετεωρολογικούς, εδαφικούς, βιοτικούς) που ενδέχεται να επηρεάζουν (θετικά ή αρνητικά) τη φύτευση ή/και την αρχική εγκατάσταση των αρτιβλάστων και (ε) την έκταση και την επιτυχία της ανθοφορίας. Φυσικά ο βαθμός συμμετοχής του καθενός από τους παράγοντες αυτούς στην αυξομείωση του πληθυσμού είναι άγνωστος και διερευνητέος. Πραγματοποιήθηκαν λοιπόν μετρήσεις αναπαραγωγικής προσπάθειας, συλλογές σπερμάτων για τη μελέτη της φυτρωτικότητας και συλλογή εδαφικών πυρήνων για τη διερεύνηση της εδαφικής τράπεζας. Στην περίπτωση της ορχιδέας (που είναι πολυετές φυτό) παρουσιάζεται το φαινόμενο της επεισοδιακής (ακανόνιστης), ετήσιας υπέργειας αύξησης (δηλαδή εμφάνιση υπέργειου τμήματος ορισμένες μόνο χρονιές), άρα η όποια πληθυσμιακή καταμέτρηση οφείλει να λάβει υπ' όψιν το γεγονός αυτό (του οποίου οι αιτίες είναι επίσης άγνωστες). Η απουσία υπέργειου τμήματος έχει προφανείς επιπτώσεις στην αναγεννητική ικανότητα του είδους που σε συνδυασμό με την εξαιρετικά 'απαιτητική' φύτευση όλων των ορχιδεών μπορεί να οδηγήσει ένα τέτοιο σπάνιο είδος στο χείλος της εξαφάνισης. Εντοπίστηκαν λοιπόν και σημάνθηκαν περίπου 100 φυτά (το σύνολο του πληθυσμού του είδους στο ΜΑΦ) και έγινε παρακολούθηση της αναπαραγωγικής τους επιτυχίας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναγέννηση και στο φοίνικα *Phoenix theophrasti* μια και από το σύνολο των 42 ατόμων, μόνον 1 διαπιστώθηκε ότι παρήγαγε θηλυκά άνθη (το είδος είναι δίοικο) γεγονός που πρέπει να οδηγήσει σε σκέψεις τεχνητής επικοινωνίας και 'υποβοήθησης' της καρποφορίας (κάτι που επιχειρήθηκε ήδη και κατά το πρώτο έτος, την άνοιξη του 2006).

3. Η καταγραφή της χλωριδικής ποικιλότητας συνεχώς εμπλουτίζεται με νέα στοιχεία (με τελική κατάληξη τη σύνταξη ενός πλήρους καταλόγου φυτικών ειδών για κάθε ΜΑΦ).
4. Η φυτοκοινωνιολογική προσέγγιση και διερεύνηση για τις πιθανές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ειδών αλλά και για την παρουσία διαφόρων τύπων βλάστησης και τη διαχρονική τους πορεία.
5. Η αύξηση και άλλες βιολογικές-οικολογικές λειτουργίες των ειδών-στόχων.

Για την διευκόλυνση των ενεργειών παρακολούθησης προμηθευτήκαμε (σύμφωνα με τα προβλεπόμενα) μια σειρά μικροοργάνων και μηχανών (πχ κυάλια, τηλεσκοπικός φακός – ιδιαίτερα χρήσιμος στην περίπτωση των χασμοφύτων όπως το *Bupleurum* -, φωτογραφική μηχανή, μετρητής απόστασης με ακτίνα laser κλπ). Η αναλυτική καταγραφή, η επεξεργασία των δεδομένων και η διατύπωση των πρώτων συμπερασμάτων θα περιλαμβάνονται στο **Παραδοτέο** Αναφορά Παρακολούθησης 1^{ου} έτους για κάθε ένα από τα 7 Μικρο-Αποθέματα που είναι προγραμματισμένο για το Δεκέμβριο 2006.

Στον τομέα της διαχείρισης των ΜΑΦ έγιναν, πέραν της περιφράξης μιας μεγάλης έκτασης στο ΜΑΦ της *Cephalanthera*, μικρότερης κλίμακας περιφράξεις (όπως στο *Bupleurum*) καθώς και ‘ατομικές’ περιφράξεις μεμονωμένων απόμων *Cephalanthera* που όλες αποσκοπούν στην αποτροπή της βόσκησης. Τα αποτελέσματα είναι εξαιρετικά ενθαρρυντικά και στις 2 περιπτώσεις.

Στην υλοποίηση της Δράσης D1 έχουν εργαστεί μέχρι τώρα τα μέλη της Ομάδας του ΕΚΠΑ (Κων/νος ΘΑΝΟΣ – Συντονιστής, Κυριάκος ΓΕΩΡΓΙΟΥ – ειδικός εμπειρογνώμονας, Παναγιώτης ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ – ειδικός εμπειρογνώμονας, Γεώργιος ΜΗΤΡΟΥΣΚΑΣ – τελειόφοιτος Δασοπονίας, Ηλέκτρα ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ – τεχνολόγος Γεωπονίας, Κατερίνα ΚΟΥΤΣΟΒΟΥΛΟΥ – βιολόγος, υποψ. Διδάκτωρ) ενώ συνεργάζεται και η Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ – Βιολόγος (ΜΑΙΧ).

Εκτιμάται ότι η υλοποίηση της Δράσης D1 εξελίσσεται ικανοποιητικά και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα.

Δράση D2: Εκτός τόπου διατήρηση

Φορέας Υλοποίησης: ΜΑΙΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Μάιος 2005 Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Μάιο 2005 και σε πρώτη φάση περιέλαβε την πλήρη καταγραφή όλων των προγενέστερων συλλογών σπερμάτων των 7 φυτών προτεραιότητας του προγράμματος. Οι συλλογές αυτές φυλάσσονται στην Τράπεζα Σπερμάτων του ΜΑΙΧ και είναι διαθέσιμες προς χρήση στα πλαίσια του προγράμματος. Επίσης έγινε καταγραφή των προγενέστερων πρωτοκόλλων φύτευσης για τα ίδια φυτά καθώς και σειρές νέων πειραμάτων φύτευσης που θα οδηγήσουν στην επικαιροποίηση των πρωτοκόλλων. Τέλος, απογράφησαν όλες οι σχετικές συλλογές ζωντανών φυτών στον Βοτανικό Κήπο του ΜΑΙΧ και καταρτίστηκε πρόγραμμα καλλιέργειας για το προσεχές διάστημα.

Πραγματοποιήθηκαν συλλογές σπερμάτων των ειδών *Androcymbium rechingeri* (Ιούνιος 2005 στο Ελαφονήσι, Μάιος 2006 στην Ήμερη Γραμβούσα, στο Ελαφονήσι και την απέναντι παραλία και Ιούνιος 2006 στη Φαλάσσαρνα), *Bupleurum kakiskalae* (Οκτώβριος 2005 στο Λινოსέλι), *Hypericum aciferum* (Οκτώβριος 2005 και Ιανουάριος 2006 στη Φουρνωτή), *Nepeta sphaciatica* (Σεπτέμβριος 2005 στη Σβουριχτή), *Cephalanthera cucullata* (Ιούλιος 2006 στο Κουστογέρακο) και *Anthemis glaberimma* (Ιούνιος και Ιούλιος 2006 στην Ήμερη και Άγρια Γραμβούσα). Παρόμοια αποστολή συλλογής σπερμάτων *Phoenix theophrasti* (Νοέμβριος 2005 στη Χρυσοκαλίσισα) απέβη άκαρπη αφού δεν βρέθηκαν καρποφόρα φυτά στην περιοχή της

Χρυσοσκαλίτισσας, ενώ τον Μάιο 2006 έγινε καταγραφή των θηλυκών και αρσενικών ατόμων του είδους και προσπάθεια τεχνητής γονιμοποίησης.

Για την υλοποίηση της Δράσης D2 συνεργάστηκαν τα μέλη της Ομάδας του ΜΑΙΧ (Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ - Βιολόγος, Παναγιώτα ΓΩΤΣΙΟΥ – Βιολόγος και Ηλέκτρα ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ, τεχνολόγος Γεωπονίας,).

Δράση D3: Φύλαξη των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών

Φορέας Υλοποίησης: ΔΔΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Απρίλιος 2006

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη της δράσης πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο 2006 σύμφωνα με τον προγραμματισμό. Μέχρι τον Ιούνιο 2006 είχε ολοκληρωθεί η διερεύνηση των νομικών διαδικασιών σχετικά με την πρόσληψη των φυλάκων.

Η Διεύθυνση Δασών Χανίων γνωρίζοντας ότι μία από τις κύριες απειλές που αντιμετωπίζουν τα προστατευόμενα φυτά είναι η βόσκηση και η αυθαίρετη συλλογή/συγκομιδή βοτάνων κλπ, έχει προτείνει την πρόσληψη/ανάθεση φύλαξης σε ανθρώπους που δραστηριοποιούνται και χρησιμοποιούν τις περιοχές με τα αντίστοιχα μικρο-αποθέματα (κτηνοτρόφους, μελισσοκόμους, γεωργούς). Οι προτεινόμενοι επτά (7) διαμένουν μόνιμα στην περιοχή και θα την επισκέπτονται καθημερινά (ιδιαίτερα κατά την περίοδο της αυξημένης τουριστικής κίνησης και της έντονης χρήσης).

Η διαδικασία της πρόσληψής τους έχει ξεκινήσει από τις 15/6/2006 και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στον Αύγουστο του 2006 σύμφωνα με τις διαδικασίες του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης Κρήτης. Επικεφαλής της δράσης D3 είναι ο Διευθυντής Δασών Χανίων Βασίλης Κασιωτάκης.

Σε σύγκριση με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της τελικής πρότασης η οποία προβλέπει την έναρξη της συγκεκριμένης δράσης τον Απρίλιο του 2006, η Δ.Δ.Χ. έχει καθυστερήσει λόγω των καιρικών συνθηκών στις ορεινές περιοχές εφαρμογής του προγράμματος και των ιδιαίτερων τυπικών και ουσιαστικών προσόντων που πρέπει να διαθέτουν οι προτεινόμενοι φύλακες. Αναμένεται πάντως οι φύλακες να έχουν προσληφθεί επισήμως από 1.8.2006 οπότε και αφού προηγηθεί ένα σύντομο διάστημα εκπαίδευσης (1-2 εβδομάδες) θα αναλάβουν πλήρως τα καθήκοντά τους για την φύλαξη των ΜΑΦ.

Στην υλοποίηση της Δράσης συμμετέχουν τα μέλη της Ομάδας της Διεύθυνσης Δασών Χανίων. Παρά τη μικρή καθυστέρηση εκτιμάται ότι η Δράση D3 υλοποιείται αρκετά ικανοποιητικά.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Ε. Ενημέρωση και Δημοσιότητα

ΔΡΑΣΗ Ε1: Εκστρατεία πληροφόρησης, οργάνωση συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και συνεδρίων, παραγωγή φυλλαδίων και λοιπού πληροφοριακού υλικού

Φορέας Υλοποίησης: ΜΑΙΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Ιούνιος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Εκστρατεία πληροφόρησης στα σχολεία

Η Δράση ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2005. Έγινε καταγραφή των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στους 5 Δήμους των περιοχών των Μικρο-Αποθεμάτων. Επειδή το σχολικό έτος ολοκληρώνεται στα μέσα Ιουνίου, μετά από συνεννόηση με τους εκπαιδευτικούς αποφασίστηκε οι δραστηριότητες να μεταφερθούν το φθινόπωρο. Έτσι πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες ενημερωτικές επισκέψεις στελεχών του ΜΑΙΧ με παράλληλη διοργάνωση εκδηλώσεων πληροφόρησης σε σχολικές μονάδες 3 'εμπλεκόμενων' Δήμων, ως εξής:

- ✿ Στο Δήμο Ινναχωρίου (29.10.05) στα πλαίσια των εκδηλώσεων «Για το Κάστανο και τη Φύση» που πραγματοποιήθηκε στις 28, 29 και 30 Οκτωβρίου 2005 - την εκδήλωση παρακολούθησαν περισσότερα από 40 άτομα.
- ✿ Στο Δήμο Ανατολικού Σελίνου (στο μοναδικό σχολείο του Δήμου, Δημοτικό Σχολείο Ροδοβανίου, στις 31.10.05). Την εκδήλωση παρακολούθησαν οι 37 μαθητές του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου.
- ✿ Στο 2^ο Δημοτικό Σχολείο Κισσάμου (09.12.05) έγινε παρουσίαση του Προγράμματος σε 40 μαθητές της Ε' και Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου.
- ✿ Επίσης, το 1^ο Γυμνάσιο Σφακίων (περίπου 50 μαθητές) πραγματοποίησε εκπαιδευτική επίσκεψη στις 30 Μαρτίου 2006 στις εγκαταστάσεις του Εργαστηρίου (Τράπεζα Γενετικού Υλικού και Φυτοθήκη - Seed Bank & Herbarium) καθώς και στον Βοτανικό Κήπο του ΜΑΙΧ.

Μαθητική Εβδομάδα

Από 2 έως 5 Μαΐου 2006 οργανώθηκε (σύμφωνα με τον προγραμματισμό του Έργου) Μαθητική Εβδομάδα με σκοπό την ενημέρωση των μαθητών Α'βάθμιας και Β'βάθμιας εκπαίδευσης για την σπάνια και απειλούμενη χλωρίδα της Κρήτης (επισυνάπτεται στο **Παραδοτέο** CD – Παράρτημα 7 η Πρόσκληση και η Λίστα Συμμετεχόντων). Οι μαθητές που συνολικά παρακολούθησαν τις εκδηλώσεις ήταν 678 (και 38 μαθητές Νηπιαγωγείων που παρακολούθησαν ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα) σύμφωνα με τον παρακάτω Πίνακα.

Εκδηλώσεις δημοσιοποίησης

Η οργάνωση της πρώτης εκδήλωσης (από συνολικά 3 για όλη τη διάρκεια του Έργου) στο ΜΑΙΧ, προκειμένου να παρουσιαστεί το Πρόγραμμα στις τοπικές αρχές είχε αρχικά προγραμματιστεί για τον Οκτώβριο 2005. Για τεχνικούς λόγους η εκδήλωση αναβλήθηκε και τελικά πραγματοποιήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2005 Ημερίδα για την ενημέρωση των τοπικών αρχών στις εγκαταστάσεις του ΜΑΙΧ στις 28 Νοεμβρίου 2005 (επισυνάπτεται στο **Παραδοτέο** CD – Παράρτημα 7 το Πρόγραμμα και η Λίστα Συμμετεχόντων).

Ακολούθησε η διοργάνωση Σεμιναρίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για τους εκπαιδευτικούς στις 18 Φεβρουαρίου 2006 στις εγκαταστάσεις του ΜΑΙΧ, σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Χανίων, με τίτλο 'Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Απειλούμενη Χλωρίδα και Πανίδα' (επισυνάπτεται στο **Παραδοτέο** CD – Παράρτημα 7 το Πρόγραμμα και η Λίστα Συμμετεχόντων).

CRETAPLANT - Μαθητική Εβδομάδα (2-5 Μαΐου 2006)		
Πρόγραμμα		
Τρίτη, 2 Μαΐου 2006		
9-11	1. 1ο ΤΕΕ Χανίων (Τμ. Γεωπ.& Περ./ 15 μαθητές)	15
	2. Λύκειο Ελ. Βενιζέλου (Α'/16 μαθητές)*	16
	3. ΤΕΕ Βрусών (Α', Β', Γ'/ 30 μαθητές)	30
		61
11-1	1. 6ο Γυμνάσιο Χανίων (Β'/ 15 μαθητές)*	15
		15
Τετάρτη, 3 Μαΐου 2006		
9-11	1. Δημ. Σχολείο Ανροκηπίου (Δ'/ 32 μαθητές)	32
	2. Δημ. Σχολείο Φρε (Γ', Δ'/ 18 μαθητές)	18
	3. Εκπ. Θεοδωρόπουλου (Ε', Στ'/ 30 μαθητές)	30
	4. 4ο Νηπιαγωγείο Μουρνιών (13 μαθητές)**	
	5. 5ο Δημ. Σχολείο Χανίων (21 μαθητές)	21
		101
11-1	1. Δημ. Σχολείο Ανροκηπίου (Ε'/ 20 μαθητές)	20
	1. Δημ. Σχολείο Ανροκηπίου (Β'/ 30 μαθητές)	30
	1. Δημ. Σχολείο Ανροκηπίου (Γ' / 30 μαθητές)	30
	2. Εκπ. Θεοδωρόπουλου (Α', Γ'/ 32 μαθητές)	32
		112
Πέμπτη, 4 Μαΐου 2006		
9-11	1. Δημ. Σχολείο Ανίας Μαρίνας (Ε', Στ'/ 37 μαθητές)	37
	2. Δημ. Σχολείο Ανροκηπίου (Στ'/ 14 μαθητές)	14
	3. 5ο Νηπιαγωγείο (18 μαθητές) **	
	4. Δημ. Σχολείο Μάλεμε (Ε', Στ'/ 31 μαθητές)	31
	5. 18ο Δημ. Σχολείο (Δ'/ 26 μαθητές)	26
		108
11-1	1. Δημ. Σχολείο Κολυμβαρίου *(Δ', Ε', Στ'/ 90 μαθητές)	
		90
Παρασκευή, 5 Μαΐου 2006		
9-11	1. 2ο Δημ. Σχολείο Μουρνιών (Δ', Ε', Στ' / 47 μαθητές)	47
	2. 1ο Δημ. Σχολείο Ν. Κυδωνίας (Στ'/ 50 μαθητές)	50
	3. 2ο Νηπιαγωγείο (20 μαθητές) **	
		97
11-1	1. Γυμνάσιο Σούδας (Α'/ 94 μαθητές)	94
		94
		678
ΣΥΝΟΛΟ		
* Συμμετέχουν σε Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης		
** 5ο Νηπιαγωγείο Χανίων την Πέμπτη 4/5/06. 9-11π.μ. (18 μαθητές)		
2ο Νηπιαγωγείο Χανίων την Παρασκευή 5/5/06. 9-11π.μ. (20 μαθητές)		

Στις 14 Απριλίου 2006 διοργανώθηκε στο ΜΑΙΧ Οικοτουριστικό Σεμινάριο με σκοπό την ενημέρωση τουριστικών πρακτόρων, ξεναγών οικοτουρισμού που εργάζονται στην περιοχή των Χανίων, φυσιολατρών (όπως το παράρτημα Χανίων του Ελληνικού Ορειβατικού Συλλόγου) καθώς και μη κυβερνητικών οργανώσεων που ενδιαφέρονται για την Κρήτη και την προστασία της φυσικής της κληρονομιάς (επισυνάπτεται στο **Παραδοτέο CD – Παράρτημα 7 η Πρόσκληση** που δημοσιεύθηκε στον τοπικό τύπο και Λίστα Συμμετεχόντων).



Διανομή T-shirts					
Νηπιαγωγεία	Αρ. T-shirts	Δημοτικά	Αρ. T-shirts	Γυμνάσια- Λύκεια	Αρ. T-shirts
Δήμος Κισσάμου					
1ο Κισσάμου	18	1ο Κισσάμου	161	1ο Κισσάμου	154
2ο Κισσάμου	34	2ο Κισσάμου	144	2ο Κισσάμου	170
3ο Κισσάμου	32	3ο Κισσάμου	120	Εν. Λύκειο Κισσάμου	177
4ο Κισσάμου	26	Πλατάνου	76		
5ο Κισσάμου	26	Γραμβούσας	40		
Πλατάνου	24				
Γραμβούσας	14				
Σύνολο	174	Σύνολο	541	Σύνολο	501
		Σύνολο Μαθητών στο Δήμο Κισσάμου			1216
Δήμος Ιναχωρίου					
Έλους	12	Έλους	23		
Σύνολο	12	Σύνολο	23		
		Σύνολο Μαθητών στο Δήμο Ιναχωρίου			35
Δήμος Σφακίων					
Βούβα	15	Βούβα	68	Γυμνάσιο Χ. Σφακίων	52
Ασκούφου	14	Ασκούφου	34	Εν. Λύκειο Χ. Σφακίων	30
Χ. Σφακίων	7	Χ. Σφακίων	26		
Ανώπολης	13	Ανώπολης	10		
Σκαλωτής	10	Λουτρού	4		
Πατσιανού	12				
Σύνολο	71	Σύνολο	142	Σύνολο	82
		Σύνολο Μαθητών στο Δήμο Σφακίων			295
Δήμος Αν. Σελίνου					
Ροδοβανίου	10	Ροδοβανίου	27		
Σύνολο	10	Σύνολο	27		
		Σύνολο Μαθητών στο Δήμο Αν. Σελίνου			37
Δήμος Μουσούρων					
Αλικιανού	18	Αλικιανού	95	Γυμνάσιο Αλικιανού	162
Σκινέ-Φουρνέ	31	Σκινέ-Φουρνέ	82	Εν. Λύκειο Αλικιανού	100
Βατόλακκου	10	Βατόλακκου	42		
		Σέμπρωνα	5		
		Μεσκλών	7		
Σύνολο	59	Σύνολο	231	Σύνολο	262
		Σύνολο Μαθητών στο Δήμο Μουσούρων			552
Σύνολο Νηπιαγωγείων	326	Σύνολο Δημοτικών	964	Σύνολο Γυμνασίων-Λυκείων	845
		ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ			2135

Συνάντηση Εργασίας Εμπειρογνομόνων - Experts Workshop

Με τη συνεργασία των μελών της Ομάδας του MAIX και του Συντονιστή του Έργου (Κ. Θάνος)



ολοκληρώθηκε εντός του Οκτωβρίου 2005 η προετοιμασία της διοργάνωσης της Συνάντησης Εργασίας Εμπειρογνομώνων - Experts Workshop Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό και με πολύ καλή επιτυχία στις 24-25 Νοεμβρίου 2005, στις εγκαταστάσεις του MAIX, με τίτλο 'Ο ρόλος των μικρο-αποθεμάτων για τη διατήρηση των φυτών στη Μεσογειακή Ευρώπη. Η περίπτωση του πιλοτικού δικτύου μικρο-αποθεμάτων στην Κρήτη'. (Επισυνάπτονται στο **Παραδοτέο** CD – Παράρτημα 7 το Πρόγραμμα της Συνάντησης, οι Παρουσιάσεις, η Λίστα συμμετεχόντων και τα Βιογραφικά των Εμπειρογνομώνων).

Φυλλάδια – αφίσες - μπλουζάκια

Η παραγωγή φυλλαδίων (3000 στην ελληνική – [**Παραδοτέο** – Παράρτημα 9] και 3000 στην αγγλική γλώσσα **Παραδοτέο** – Παράρτημα 10) και 500 αφίσων (**Παραδοτέο** – Παράρτημα 11) ολοκληρώθηκε γραφιστικά τον Ιανουάριο 2006 (σύμφωνα με τα προβλεπόμενα) και σε τυπωμένη μορφή τον Φεβρουάριο 2006. Επίσης, τον Μάιο 2006 κατασκευάστηκαν 3000 μπλουζάκια (T-shirts) με έγχρωμα σχέδια των 7 ειδών του Προγράμματος (**Παραδοτέα** – Παράρτηματα 12a-12g). Αρχές Ιουνίου διοργανώθηκαν αποστολές πληροφόρησης και διανομής του παραπάνω υλικού στα σχολεία των δήμων (9.06.06 Δήμος Σφακίων, 13 & 15.06.06 Δήμος Κισσάμου, 13.06.06 Δήμος Μουσούρων, 14.06.06 Δήμος Ιναχωρίου (Έλος) και Δήμος Αν. Σελίνου (Ροδοβάνι), όπου μοιράστηκαν συνολικά 2135 T-shirts (επισυνάπτεται Πίνακας με τον ακριβή αριθμό T-shirts που μοιράστηκε σε κάθε σχολείο). Τα υπόλοιπα μπλουζάκια μοιράστηκαν στους παραπάνω Δήμους μαζί με τα σχετικά φυλλάδια και αφίσες καθώς και στους συνεργάτες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στους εργαζομένους στη Διεύθυνση Δασών Χανίων και στο Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων.

Για την υλοποίηση της Δράσης Ε1 συνεργάστηκαν μέχρι σήμερα τα μέλη της Ομάδας του MAIX (Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ - Βιολόγος, Παναγιώτα ΓΩΤΣΙΟΥ – Βιολόγος και Ηλέκτρα ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ, τεχνολόγος Γεωπονίας,) και ο συντονιστής του Έργου (Κώστας ΘΑΝΟΣ).

Εκτιμάται ότι η Δράση Ε1 υλοποιείται πολύ ικανοποιητικά και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα ενώ τα αποτελέσματα στον τομέα της πληροφόρησης του ευρύτερου κοινού και ειδικών ομάδων-στόχων του τοπικού πληθυσμού κρίνονται ως ιδιαίτερα θετικά.

ΔΡΑΣΗ Ε2: Τεχνικές δημοσιεύσεις, δημιουργία ιστοτόπου, παραγωγή CD-ROM, εκλαϊκευμένη αναφορά

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Ιούλιος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Ιούλιο 2005, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα.

Τεχνικές δημοσιεύσεις

Ο Συντονιστής του Προγράμματος Αν. Καθ. Κ.Α. Θάνος συμμετείχε (χωρίς οικονομική επιβάρυνση του Προγράμματος) στο Διεθνές Βοτανικό Συνέδριο, Βιέννη, Ιούλιος 2005 (International Botanical Congress, Vienna, July 2005) όπου και παρουσίασε ανηρτημένη ανακοίνωση (poster) με τίτλο: *A Pilot Network of Plant Micro-Reserves in Western Crete* (C. A. Thanos, C. Fouraraki, K. Georghiou, P. Dimopoulos, E. Bergmeier). Αντίγραφο της ανηρτημένης ανακοίνωσης επισυνάπτεται ως **Παράρτημα 1** (που περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου – Δεκ 2005 αλλά για άγνωστους λόγους δεν παρελήφθη από την Επιτροπή).

Μετά από σχετική συνεννόηση με τους συντονιστές του Έργου εξασφαλίστηκε η αφιλοκερδής συνεργασία του ζωγράφου Hans de Vries (Ολλανδία). Ο κ. de Vries εξειδικεύεται στην βοτανική, επιστημονική



σχεδίαση (με σημαντικό έως τώρα έργο) και προσφέρθηκε να κατασκευάσει σχέδια όλων των φυτών-στόχων του Προγράμματος. Ας σημειωθεί ότι για όλα τα φυτά αυτά δεν υπάρχει επιστημονικό σχέδιο στη βιβλιογραφία και το υλικό που θα προκύψει θα χρησιμοποιηθεί σε επιστημονικές και εκλαϊκευμένες δημοσιεύσεις, εκδόσεις κλπ. Στα πλαίσια της συνεργασίας με τον κ. de Vries, του αποστέλλεται όλο το αναγκαίο υλικό (φωτογραφίες, αποξηραμένα δείγματα κλπ) και προς το παρόν έχει ήδη ολοκληρωθεί το βοτανικό σχέδιο του *Androcymbium rechingeri* (**Παράρτημα 2**, που επίσης περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου – Δεκ 2005 αλλά για άγνωστους λόγους δεν παρελήφθη από την Επιτροπή).

Για την καλύτερη κατανόηση του Έργου από όλους τους συντελεστές εκπονήθηκε (Οκτώβριος 2005) ακριβής μετάφραση στα ελληνικά του πλήρους κειμένου των Δράσεων καθώς και των Παραδοτέων και Ορόσημων.









Δικτυακός Τόπος (website)

Ο Δικτυακός Τόπος έχει ανοίξει στο διαδίκτυο από τα τέλη Σεπτεμβρίου 2005, σύμφωνα με τον προγραμματισμό (**Παραδοτέο** 'Δικτυακός Τόπος' που περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου – Δεκ 2005). με ελεύθερη πρόσβαση στην παρακάτω διαδικτυακή διεύθυνση που φιλοξενούνταν αρχικά στις προσωπικές σελίδες του Συντονιστή του Έργου:

<http://www.biology.uoa.gr/~cthanos/CRETAPLANT/CRETAPLANT.htm>.

Παράλληλα με τον συνεχή εμπλουτισμό και την αισθητική/χρηστική βελτίωση των ιστοσελίδων (που φιλοξενούνται στις δικτυακές υπηρεσίες του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) έγινε προσπάθεια για τη διαδικασία κατοχύρωσης 'αποκλειστικής ονομασίας ιστοχώρου' (domain name) με σκοπό τόσο τη διευκόλυνση των χρηστών με την απλούστευση της δικτυακής διεύθυνσης (π.χ. www.cretaplant.gr) όσο και την ευκολότερη ανεύρεση από τις μηχανές αναζήτησης. Προέκυψαν όμως αρκετές γραφειοκρατικές δυσκολίες και τελικά ακολουθήθηκε η 'υπόδειξη' των αρμόδιων υπηρεσιών του Δικαιούχου (ΕΚΠΑ) που προέβλεπε την (δωρεάν) φιλοξενία του δικτυακού τόπου με σχετικά απλή ηλεκτρονική διεύθυνση <http://cretaplant.biol.uoa.gr>. Απομένει να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας 'Αντίγραφου Δικτυακού Τόπου' (mirror website) στις δικτυακές υπηρεσίες του Μεσογειακού Αγρονομικού Ινστιτούτου Χανίων.

Ο Δικτυακός Τόπος είναι δίγλωσσος (ελληνικά-αγγλικά) και η διάρθρωσή του περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες-ιστοσελίδες (που με τη σειρά τους παραπέμπουν σε κείμενα, φωτογραφίες ή άλλες ιστοσελίδες):

-  Περίληψη του Προγράμματος
-  Οι Δράσεις του Προγράμματος, Αποτελέσματα και Παραδοτέα
-  Τι είναι τα Μικρο-Αποθέματα Φυτών
-  Τα Φυτά και οι Πληθυσμοί τους
-  Οι Περιοχές NATURA 2000 στην Κρήτη
-  Νέα - Δημοσιότητα
-  Δεσμοί
-  Επικοινωνία

Πλήρες αντίγραφο του επικαιροποιημένου Δικτυακού Τόπου (με δυνατότητα πλήρους πλοήγησης χωρίς σύνδεση στο διαδίκτυο – offline) παρατίθεται στο **Παραδοτέο Παράρτημα 8** (CD-ROM Δικτυακός Τόπος).

Για την υλοποίηση της Δράσης E2 συνεργάστηκαν ο Συντονιστής του Έργου Κώστας ΘΑΝΟΣ και ο Πέτρος ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Βιολόγος – Υποψ. Διδάκτωρ (ιδιαίτερα στον τεχνικό τομέα του Δικτυακού Τόπου).

Για το επόμενο διάστημα προγραμματίζεται η παρουσίαση των δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων του Προγράμματος σε 3 Συνέδρια (1 εθνικό και 2 διεθνή) καθώς και η συγγραφή τεχνικών δημοσιεύσεων. Εκτιμάται

ότι η υλοποίηση της Δράσης E2 κινείται στα πλαίσια του αρχικού χρονοδιαγράμματος με ικανοποιητικά αποτελέσματα.

ΔΡΑΣΗ E3: Δημιουργία Κέντρου Επισκεπτών και λειτουργία Μόνιμης Έκθεσης του προγράμματος

Φορέας Υλοποίησης: ΜΑΙΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Νοέμβριος 2005

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη της δράσης έγινε τον Νοέμβριο 2005. Η προεργασία σχετικά με την προετοιμασία και παρουσίαση των εκθεμάτων έχει ολοκληρωθεί από την Ομάδα των συνεργατών του ΜΑΙΧ ενώ οι οικοδομικές εργασίες στο Κέντρο Επισκεπτών (ΜΑΙΧ) συνεχίζονται εντατικά και αναμένεται η έναρξη λειτουργίας του τον Οκτώβριο 2006.

Στη Δράση αυτή παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση που σε μεγάλο ποσοστό οφείλεται σε λόγους ανωτέρας βίας (ας σημειωθεί εδώ ότι το Έργο δεν χρηματοδοτεί καθόλου την κτιριακή υποδομή του συγκροτήματος στο οποίο θα στεγαστεί το Κέντρο Επισκεπτών.). Η καθυστέρηση πάντως της έναρξης λειτουργίας του Κέντρου Επισκεπτών δεν παρεμπόδισε την επιτυχή διεκπεραίωση όλων των ανειλημμένων εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα σε άλλες εγκαταστάσεις του ΜΑΙΧ. Ελπίζεται ότι το Κέντρο Επισκεπτών θα εγκαινιαστεί πολύ σύντομα και είναι βέβαιο ότι θα συμβάλλει σημαντικά στην υλοποίηση των δράσεων περιβαλλοντικής πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης.

ΔΡΑΣΗ E4: Δημιουργία Αλπικού Βοτανικού Κήπου στον Ομαλό

Φορέας Υλοποίησης: ΔΔΧ

Ημερομηνία Έναρξης: Απρίλιος 2006

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη της δράσης τοποθετείται τον Απρίλιο 2006 σύμφωνα με τον προγραμματισμό. Στην παρούσα φάση γίνεται τεχνική προεργασία καθώς και προετοιμασία φυτικού υλικού.

1. Από 1/5/2005 έχει 31/5/2006 η Διεύθυνση Δασών Χανίων προέβη στην περίφραξη και φύτευση 2 μικρών εκτάσεων στο Κέντρο Πληροφόρησης στον Ομαλό και μιας αντίστοιχης έκτασης στη θέση Ποριά-Ομαλός, για τη δημιουργία Αλπικού Βοτανικού κήπου. Τα είδη που χρησιμοποιήθηκαν είναι τα αλπικά είδη *Bupleurum kakiskalae* και *Nepeta sphaciotica* και χορηγήθηκαν (σε μορφή φυταρίων) από το ΜΑΙΧ. Το Μάιο του 2006 έγιναν συμπληρωματικές φυτεύσεις στις παραπάνω εκτάσεις με τα ίδια αλπικά είδη φυτών τα οποία απαντώνται αποκλειστικά στην περιοχή των Λευκών Ορέων. Από τον Ιούνιο του 2006 ανά τακτά χρονικά διαστήματα γίνονται εργασίες περιποίησης των φυτών αυτών. Οι περιγραφικές πινακίδες των ειδών και η αντίστοιχη επεξηγηματική τους έχουν ήδη τοποθετηθεί στο Κέντρο Πληροφόρησης του Ομαλού και αναμένεται να τοποθετηθούν στα Ποριά όπως προβλέπει το πρόγραμμα.
2. Αναφορικά με την πρόσληψη του κηπουρού για τη φροντίδα του Αλπικού Βοτανικού κήπου, θα ακολουθηθούν ανάλογες διαδικασίες με εκείνες της δράσης D3 για τους φύλακες, σε συνεργασία με το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Κρήτης.

Σε σύγκριση με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της τελικής πρότασης η οποία προβλέπει την πρόσληψη του κηπουρού τον Απρίλιο του 2006, η Δ.Δ.Χ. έχει καθυστερήσει λόγω των καιρικών συνθηκών στην ορεινή



περιοχή του Ομαλού και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του προτεινόμενου κηπουρού για τον οποίο απαιτείται να έχει καταγωγή από τη συγκεκριμένη περιοχή.

Επικεφαλής της δράσης Ε4 είναι ο Διευθυντής Δασών Χανίων Βασίλης Κασιωτάκης και συνεργάζονται οι δασολόγοι της ΔΔΧ Παρασκευή ΝΟΥΣΙΑ, Χαρίκλεια ΚΑΡΓΙΟΛΑΚΗ και Πολύμνια ΣΚΛΑΒΑΚΗ.



ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ F. Συνολική λειτουργία του προγράμματος

ΔΡΑΣΗ F1: Λειτουργία και διαχείριση του προγράμματος

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Σεπτέμβριος 2004 Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Η έναρξη του Προγράμματος πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα (1.9.2004). Εντός του Σεπτεμβρίου 2004 ορίστηκε ο Αναπληρωτής Συντονιστής του Προγράμματος (Χριστίνα Φουρναράκη, με έδρα στο MAIX, Κρήτη) και εξασφαλίστηκαν οι χώροι των 2 γραφείων του Προγράμματος, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Βιολογίας, Τομέας Βοτανικής) και στο MAIX. Στις εισόδους των 2 γραφείων τοποθετήθηκε πινακίδα με τον τίτλο του Προγράμματος και τους λογότυπους του έργου, των εταιρών και του LIFE. Ο λογότυπος του Προγράμματος περιλαμβάνει το ακρώνυμο CRETAPLANT και τμήμα χρυσού κοσμήματος της πρωτομινωικής περιόδου (2^η χιλιετία π.Χ.) που απεικονίζει άνθος τύπου μαργαρίτας.

Η πρώτη προχρηματοδότηση της χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Επιτροπής παρελήφθη από τον Δικαιούχο (Επιτροπή Ερευνών ΕΚΠΑ) τον Νοέμβριο 2004. Στη συνέχεια υπεγράφη Ιδιωτικό Συμφωνητικό Συνεργασίας μεταξύ των 3 εταιρών (ΕΚΠΑ, MAIX, ΔΔΧ), τον Δεκέμβριο 2004. Ακολούθησαν οι τυπικές γραφειοκρατικές διαδικασίες για τη μεταφορά των αναλογούντων ποσών στους εταίρους και η μεταφορά ολοκληρώθηκε με σχετικά μικρή καθυστέρηση για το MAIX (Μάρτιος 2005) και αρκετά αργότερα για την Περιφέρεια Κρήτης, ΔΔΧ (Ιούλιος 2005). Οι καθυστερήσεις αυτές δεν είχαν καμιά επίπτωση στην ομαλή υλοποίηση του Έργου, αφού το μεν MAIX χρηματοδότησε από ίδιους πόρους τις δράσεις ευθύνης του για δε την ΔΔΧ η έναρξη της πρώτης - χρονικά - δράσης ευθύνης της ήταν προγραμματισμένη για τον Σεπτέμβριο 2005. Ευελπιστούμε ότι η σχετική εμπειρία που αποκτήθηκε θα αποτρέψει ανάλογες καθυστερήσεις κατά την επόμενη χρηματοδοτική συνεισφορά.

Σε όλη την περίοδο αναφοράς η συνεργασία Συντονιστή και Αναπληρωτή Συντονιστή υπήρξε στενή και καθημερινή: τηλεφωνικά, με ηλεκτρονικά μηνύματα αλλά και προσωπικά κατά τη διάρκεια των συχνών μεταβάσεων (συνολικά 12) του Συντονιστή στην Κρήτη. Η συνεργασία για τον συντονισμό των επιμέρους δράσεων και ενεργειών ήταν άφογη και τα περισσότερα θέματα αντιμετωπίστηκαν χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα και καθυστερήσεις. Εξ ίσου καλή υπήρξε και η εν γένει συνεργασία μεταξύ των 3 εταιρών (ΕΚΠΑ, MAIX, ΔΔΧ).

Οι 2 συντονιστές και συνεργάτες συμμετείχαν σε εναρκτήρια εκδήλωση (kick-off meeting) της ENV.D1. – LIFE που οργανώθηκε τον Νοέμβριο 2004 στην Αθήνα, όπου και παρουσίασαν συνοπτικά το Πρόγραμμα. Τέλος, έγινε λεπτομερής περιγραφή της πορείας του Έργου κατά την εξωτερική αξιολόγηση από το αρμόδιο γραφείο εξωτερικής παρακολούθησης των Προγραμμάτων LIFE (Χανιά, Ιούλιος 2005).

Η Πρώτη Ετήσια Έκθεση Προόδου του Προγράμματος (περίοδος αναφοράς Σεπτέμβριος 2004 – Οκτώβριος 2005) προετοιμάστηκε κατά την περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2005 και υποβλήθηκε στην Επιτροπή στα τέλη Δεκεμβρίου 2005. Η Έκθεση έγινε αποδεκτή από την Επιτροπή (επιστολή Μαρτίου 2006).

Παράλληλα και για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διπλής φορολόγησης της υπεργολαβίας της Δράσης A5 (και αφού είχαν προηγηθεί διάφορες προσπάθειες επίλυσης του προβλήματος) υποβλήθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου 2005 αίτημα μεταβολής του Προϋπολογισμού του Έργου που περιλάμβανε την υπαγωγή της υπεργολαβίας στη δικαιοδοσία της υλοποίησής της από το ΕΚΠΑ με τη συνδρομή εξωτερικών συνεργατών. Μετά την αποστολή διευκρινιστικών απαντήσεων σε ερωτήματα της Επιτροπής (Μάρτιος 2006), το αίτημα της μεταβολής έγινε δεκτό (τον Μάιο 2006).

Για την υλοποίηση της Δράσης A6 (με υπεργολαβία) αναζητήθηκαν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2005 οι πιθανοί ανάδοχοι της Δράσης μεταξύ διαφόρων γραφείων και ομάδων και με τη διαδικασία της διαβούλευσης



με τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής επελέγη το γραφείο περιβαλλοντικών μελετών ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ (με σημαντική εμπειρία σε παρόμοια θέματα). Η ανάθεση έγινε με την υπογραφή του σχετικού Ιδιωτικού Συμφωνητικού τον Ιούνιο 2005, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα.

Δημοσιότητα

Προσφέρθηκαν επιλεγμένες φωτογραφίες των φυτών του Έργου (Φεβρουάριος 2005) για την έκδοση φυλλαδίου (Europe's for you) που παρουσιάζει διάφορα Έργα LIFE με αντικείμενο την οικολογική ποικιλότητα στην Ευρώπη (Nadine Mezard, ECOSYSTEMS LTD, Boulevard General Wahis, 21, 1030 Brussels, Belgium). Όπως πληροφορηθήκαμε πρόσφατα, το φυλλάδιο κυκλοφόρησε τον Δεκέμβριο 2005.

Στην μεγαλύτερης κυκλοφορίας τοπική εφημερίδα των Χανίων 'Χανιώτικα Νέα' φιλοξενήθηκαν 3 εκτενή δημοσιεύματα (14.12.2004, 15.12.2004, 9.2.2005) σχετικά με το Πρόγραμμα, με την ευκαιρία των συνεδριάσεων της Συμβουλευτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής, αντίστοιχα. Επίσης, με τις ίδιες ευκαιρίες προβλήθηκαν 2 τηλεοπτικά ρεπορτάζ με συνεντεύξεις και παρουσιάσεις του Προγράμματος στις ειδήσεις (14.12.2004, 9.2.2005) του τοπικού τηλεοπτικού σταθμού ΝΕΑ TV. Αντίγραφα των δημοσιευμάτων και των μαγνητοσκοπήσεων περιλαμβάνονταν στο Παράρτημα/Annex 5 (CD-ROM Δικτυακός Τόπος – Δημοσιότητα) που περιλαμβάνονταν στην 1^η Ετήσια Έκθεση Προόδου – Δεκ 2005. Νεότερα δημοσιεύματα του ημερήσιου τοπικού τύπου (Κήρυκας 4 και 5 Απριλίου 2006, Χανιώτικα Νέα 4-4-2005) αλλά και της μεγάλης κυκλοφορίας, ημερήσιας Αθηναϊκής εφημερίδας Ελευθεροτυπία περιλαμβάνονται στο **Παραδοτέο** CD – Παράρτημα 7.

Για την υλοποίηση της Δράσης F1 έχουν συνεργαστεί μέχρι τώρα οι Κων/νος ΘΑΝΟΣ (Συντονιστής), Χριστίνη ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗ (Βιολόγος, Αναπλ. Συντονιστής), Κυριάκος ΓΕΩΡΓΙΟΥ (Επικ. Καθηγητής, Εμπειρογνώμονας), Μαρία ΔΟΥΣΗ (Δρ Βιολόγος), Βασιλική ΓΕΩΡΓΟΣΟΠΟΥΛΟΥ (τεχνικός) και Μαρία ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ (τεχνικός).

ΔΡΑΣΗ F2: Λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Οκτώβριος 2004

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Ύστερα από σχετική αλληλογραφία και συνεννοήσεις ορίστηκε η σύνθεση της Επιστημονικής Επιτροπής τον Νοέμβριο 2004, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα. Η ΕΕ αποτελείται από:

1. Κώστας Α. Θάνος, Αν. Καθηγητής ΕΚΠΑ, Συντονιστής του Προγράμματος (Project Manager)
2. Χριστίνα Φουρνάρη, Βιολόγος, Αν. Συντονιστής του Προγράμματος (Deputy Project Manager)
3. Αντώνιος Μακρής, Δρ, εκπρόσωπος του MAIX (responsible scientist)
4. Ευστράτιος Κυριακάκης, Δασολόγος, εκπρόσωπος της Δ/σης Δασών Χανίων (responsible scientist)
5. Κυριάκος Γεωργίου, Επικ. Καθηγητής ΕΚΠΑ, ειδικός επιστήμονας (conservation expert)
6. Παναγιώτης Δημόπουλος, Αναπλ. Καθηγ. Παν. Ιωαννίνων, ειδικός επιστήμονας (conservation expert)
7. Erwin Bergmeier, Καθηγητής Παν. Goettingen, Γερμανία, ειδικός επιστήμονας (conservation expert)

Αναπληρωματικοί των 2 εκπροσώπων MAIX και ΔΔΧ ορίσθηκαν, αντίστοιχα:

- Παναγιώτης Καλαϊτζής, Δρ
- Χαρίκλεια Καργιολάκη, Δρ Δασολόγος

Για τον καλύτερο συντονισμό του Έργου, τόσο σε τεχνικό-επιστημονικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο, ο Συντονιστής και η Αναπλ. Συντονιστής βρίσκονται σε διαρκή επαφή και συνεργασία (προσωπικά, τηλεφωνικά και κυρίως με ηλεκτρονικά μηνύματα) με όλα τα μέλη της ΕΕ.

Η 1^η συνεδρίαση της ΕΕ έλαβε χώρα κατά το διήμερο 7-8.2.2005, στις εγκαταστάσεις του MAIX. Έγινε διεξοδική, ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Συντονιστή και την Αναπληρώτρια για την πορεία του



Προγράμματος με ευρεία συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων. Ακολούθησε επίσκεψη σε θέσεις ενδιαφέροντος στο πεδίο (προτεινόμενες ως Μικρο-Αποθέματα – Ελαφρόνησος και Χρυσοσκαλίτισσα και έγινε γενική συζήτηση για τις θέσεις εγκατάστασης των Μικρο-Αποθεμάτων. Στη συνέχεια αναλύθηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές των αυτόματων σταθμών καταγραφής (σταθμοί παρακολούθησης). Παρουσιάστηκαν η Έκθεση Απογραφής Τοποθεσιών των 7 φυτικών ειδών-στόχων, η Χαρτογράφηση, και αρχικές αναφορές για το Σχέδιο Παρακολούθησης (Monitoring Plan) και τα Διαχειριστικά Σχέδια των Μικρο-Αποθεμάτων. Τέλος εγκρίθηκε η πρόταση της Ομάδας Εργασίας (MAIX) για την επιλογή της τοποθεσίας και των ορίων των 7 Μικρο-Αποθεμάτων και συζητήθηκαν οι τεχνικές λεπτομέρειες των ηλεκτρονικών διασκέψεων της Επιστημονικής Επιτροπής.

Η 2^η συνεδρίαση της ΕΕ είχε προγραμματιστεί για τον Σεπτέμβριο 2005 αλλά προκειμένου να συμπίσει χρονικά με τη Συνάντηση Εργασίας Εμπειρογνομόνων (προγραμματισμένη για τον Νοέμβριο 2005) αποφασίστηκε η αναβολή της επί δίμηνο και πραγματοποιήθηκε τελικά στις 23 Νοεμβρίου 2005. Στα θέματα της ημερήσιας διάταξης προηγήθηκε ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Συντονιστή και την Αναπληρώτρια για την πορεία του Προγράμματος και έγινε λεπτομερής παρουσίαση και συζήτηση για το τελικό κείμενο 'Καταγραφή των τοποθεσιών για τα είδη/οικότοπους-στόχους', τους χάρτες των μικρο-αποθεμάτων, το 'Σχέδιο παρακολούθησης', τα Διαχειριστικά Σχέδια, το σύστημα ψηφιακών καταγραφών μετεωρολογικών δεδομένων και τον Ιστοχώρο του Προγράμματος. Τέλος συζητήθηκε και διαμορφώθηκε το πλαίσιο της Πρώτης Ετήσιας Έκθεσης Προόδου του Προγράμματος.

Η 3^η συνεδρίαση της ΕΕ είχε προγραμματιστεί για τον Ιούνιο 2006 που όμως συνέπεσε με τα σοβαρά προβλήματα λειτουργίας στα Πανεπιστήμια της χώρας (καταλήψεις για περίπου 40 ημέρες από μέσα Μαΐου μέχρι τέλος Ιουνίου) με αποτέλεσμα να αποφασιστεί η αναβολή της συνεδρίασης για το Νοέμβριο 2006. Οι τελευταίες 2 συνεδριάσεις προγραμματίζονται για τον Ιούνιο και Δεκέμβριο 2007 (σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό).

ΔΡΑΣΗ F3: Λειτουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής

Φορέας Υλοποίησης: ΕΚΠΑ

Ημερομηνία Έναρξης: Οκτώβριος 2004

Ημερομηνία Ολοκλήρωσης: Σε εξέλιξη

Ύστερα από σχετική αλληλογραφία και συνεννοήσεις με τους εταίρους του Προγράμματος, τις εμπλεκόμενες Δημοτικές Αρχές και τα Υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ και Αγροτ. Ανάπτυξης και Τροφίμων, ορίστηκε η σύνθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής τον Νοέμβριο 2004, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ως εξής:

1. Κώστας Α. Θάνος, Αν. Καθηγητής ΕΚΠΑ, Συντονιστής του Προγράμματος
2. Αλκίνοος Νικολαΐδης, Διευθυντής MAIX (αναπληρωτής: Γεώργιος Μπαουράκης, Δρ)
3. Βασίλης Κασιωτάκης, Διευθυντής Δ/σης Δασών Χανίων (αναπληρωτής: Πολύμνια Σκλαβάκη, Δασολόγος)
4. Κωνσταντίνα Λάγιου, εκπρόσωπος του ΥΠΕΧΩΔΕ, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος (αναπληρωτής: Δήμητρα Κουτρά, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΧΩΔΕ)
5. Ζαχαρίας Πρωιμάκης, εκπρόσωπος του Υπ. Αγροτ. Ανάπτυξης και Τροφίμων, Δασολόγος, Αναπλ. Τμηματάρχης Δασικού Περιβάλλοντος, Εθνικών Δρυμών και Δασικής Αναψυχής (αναπληρωτής: Παντελής Τζωρτζάκης, Δασολόγος, Περιφέρεια Κρήτης, Ηράκλειο)
6. Κωνσταντίνος Κουκουράκης, Δήμαρχος Ιναχωρίου, (αναπληρωτής: Γεώργιος Μακράκης, Δημ. Σύμβουλος Ιναχωρίου & Πρόεδρος Κέντρου Περιβάλλοντος Δήμου Ιναχωρίου)
7. Ανδρέας Βαρουχάκης, Δήμαρχος Κισσάμου (αναπληρωτής: Στυλιανός Σγουρομάλλης, Αντιδήμαρχος Κισσάμου)
8. Ιωσήφ Λύκος, Δήμαρχος Σφακίων (αναπληρωτής: Ιωσήφ Λυκάκης, Ομ. Καθηγ. Πανεπ. Πατρών)

Η 1^η συνεδρίαση της ΣΕ έλαβε χώρα στις 13.12.2004, στις εγκαταστάσεις του MAIX. Παρουσιάστηκαν (από τον Συντονιστή) οι στόχοι και οι έως τότε δραστηριότητες του Έργου. Ακολούθησε ευρεία συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων. Το σημαντικό αποτέλεσμα της πρώτης συνεδρίασης ήταν η αλληλογνωριμία και η δημιουργία του κατάλληλου κλίματος για εποικοδομητική συνεργασία των συντελεστών του Έργου με τους φορείς της Κυβέρνησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.



Η 2η συνεδρίαση της ΣΕ είχε αρχικά προγραμματισθεί για το Νοέμβριο 2005. Στην ίδια όμως περίοδο διοργανώθηκε, στα πλαίσια της Δράσης Ε1, η 'Ημερίδα για την ενημέρωση των τοπικών αρχών' (28 Νοεμβρίου 2005) οπότε 'αξιοποιήθηκε' η ευκαιρία αυτή για τη συνάντηση με τις τοπικές αρχές και αποφασίστηκε η 'τυπική' συνεδρίαση να αναβληθεί για να δοθεί νέα ευκαιρία συνάντησης. Έτσι η 2η συνεδρίαση της ΣΕ πραγματοποιήθηκε τελικά στις 4 Απριλίου 2006 στις εγκαταστάσεις του ΜΑΙΧ. Γενική ενημέρωση για την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος. Τα θέματα της ημερήσιας διάταξης περιλάμβαναν ενημέρωση και συζήτηση για τις οριστικές θέσεις των 7 Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών, ενημέρωση και συζήτηση για τις δράσεις οριοθέτησης, φύλαξης και τεχνικής/επιστημονικής παρακολούθησης των Μικρο-Αποθεμάτων και ενημέρωση και συζήτηση για τις δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού.

Τόσο ο Συντονιστής όσο και κυρίως (λόγω εντοπιότητας) η Αναπλ. Συντονιστής διατηρούν συχνή και εποικοδομητική συνεργασία (και όχι μόνο σε θέματα που αφορούν αποκλειστικά το Έργο) με τις Δημοτικές Αρχές των 3 Δήμων που εκπροσωπούνται στη Συμβουλευτική Επιτροπή – Δήμοι Κισσάμου, Ινναχωρίου και Σφακίων αλλά και με τους Δήμους Ανατ. Σελίνου και Μουσούρων στις περιοχές των οποίων απαντούν επίσης τα υπό προστασία φυτικά είδη. Ας σημειωθεί τέλος ότι οι 3 Δήμαρχοι της ΣΕ έχουν ενστερνισθεί τους σκοπούς του Έργου και είναι πρόθυμοι να συνδράμουν, κατά τα επόμενα στάδια της εγκατάστασης των Μικρο-Αποθεμάτων και της ευρύτερης ενημέρωσης των δημοτών τους.

Η 3η συνεδρίαση της ΣΕ είχε αρχικά προγραμματισθεί για το Νοέμβριο 2006. Επειδή όμως στο μεταξύ θα διεξαχθούν δημοτικές εκλογές (Οκτ 2006) αποφασίστηκε η αναβολή της συνεδρίασης για το Φεβρουάριο 2007, αφού δηλαδή θα έχουν επίσημα αναλάβει τα καθήκοντά τους οι νέες Δημοτικές αρχές. Η 4^η συνεδρίαση προγραμματίζεται για το Νοέμβριο 2007, σύμφωνα με τα αρχικά προβλεπόμενα.

VI. ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΚΑΙ ΟΡΟΣΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

A. Πίνακας παραδοτέων

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ				
α/α	Παραδοτέα	Κατηγορία	Προβλεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης	Πραγματικό χρόνος ολοκλήρωσης
1	Αναφορά λεπτομερούς καταγραφής	A1	Φεβρουάριος 2005	Μάρτιος 2005
2	Χάρτες ακριβείας για κάθε ένα από τα 7 Μικρο-Αποθέματα	A3	Αύγουστος 2005	Αύγουστος 2005
3	Διαχειριστικό σχέδιο για κάθε ένα από τα 7 Μικρο-Αποθέματα	A4	Αύγουστος 2005	Σεπτέμβριος 2005
4	Σχέδιο παρακολούθησης	A2	Σεπτέμβριος 2005	Σεπτέμβριος 2005
5	Δικτυακός τόπος	E2	Σεπτέμβριος 2005	Σεπτέμβριος 2005
6	Αφίσες του προγράμματος	E1	Ιανουάριος 2006	Φεβρουάριος 2006
7	Φυλλάδια	E1	Ιανουάριος 2006	Φεβρουάριος 2006
8	Πρωτόκολλο λειτουργίας και συντήρησης των Σταθμών Παρακολούθησης	Δ1	Απρίλιος 2006	Απρίλιος 2006
9	Μπλουζάκια με σχέδια των φυτικών ειδών-στόχων	E1	Ιούνιος 2006	Μάιος 2006

Τα υπ' αριθμ. 1-5 **Παραδοτέα** επισυνάφθηκαν στην 1^η Ετήσια Αναφορά Προόδου (Δεκ. 2005) και τα υπόλοιπα 4 επισυνάπτονται στην παρούσα Ενδιάμεση Έκθεση (**Παραδοτέα** – Παραρτήματα 11, 9-10, 3 και 12a-g, αντίστοιχα). Απομένουν ακόμα 10 Παραδοτέα μέχρι την ολοκλήρωση του Έργου (Δεκ. 2007).

B. Πίνακας ορόσημων (milestones)

ΟΡΟΣΗΜΑ				
α/α	Ορόσημο	Κατηγορία	Προβλεπόμενο διάστημα ολοκλήρωσης	Πραγματικό διάστημα ολοκλήρωσης
1	Ορισμός της Επιστημονικής Επιτροπής	F1	Οκτώβριος 2004	Οκτώβριος 2004
2	Ορισμός της Συμβουλευτικής Επιτροπής	F1	Οκτώβριος 2004	Οκτώβριος 2004
3	Απόφαση για τις 7 συγκεκριμένες περιοχές των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών	A1	Φεβρουάριος 2005	Φεβρουάριος 2005

ΟΡΟΣΗΜΑ				
α/α	Ορόσημο	Κατηγορία	Προβλεπόμενο διάστημα ολοκλήρωσης	Πραγματικό διάστημα ολοκλήρωσης
4	Τοπικές εκδηλώσεις	E1	Ιούνιος 2005	Οκτ - Δεκ 2005
5	Αγορά Εξοπλισμού Παρακολούθησης	C1	Αύγουστος 2005	Οκτώβριος 2005
6	Συνάντηση εργασίας Εμπειρογνομόνων	E1	Νοέμβριος 2005	Νοέμβριος 2005
7	1 ^η εκδήλωση δημοσιοποίησης και ενημέρωσης των Τοπικών Αρχών	E1	Οκτώβριος 2005	Νοέμβριος 2005
8	Εγκαίνια του Κέντρου Επισκεπτών στο ΜΑΙΧ	E3	Μάρτιος 2006	Οκτώβριος 2006
9	Μαθητική Εβδομάδα στο Κέντρο Επισκεπτών του ΜΑΙΧ	E1	Απρίλιος - 2006	Μάιος 2006

VII. ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Η επόμενη περίοδος προγραμματισμού αφορά το διάστημα Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007 που συμπίπτει με την ολοκλήρωση του Προγράμματος. Προβλέπονται τα εξής:

Κατ.	Δράση	Διάστημα εφαρμογής
A5	Ολοκλήρωση της Δράσης 'Προσδιορισμός της γενετικής ποικιλότητας και της πληθυσμιακής δομής για κάθε ένα από τα 6 είδη προτεραιότητας'	Αύγουστος – Δεκέμβριος 2006
A5	Αναφορά σχετικά με την αναγκαιότητα και τη δυνατότητα επανεισαγωγής στη φύση συγκεκριμένων φυτικών ειδών (Παραδοτέο)	Δεκέμβριος 2006
A6	Ολοκλήρωση της Δράσης 'Το νομικό καθεστώς των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών'	Αύγουστος – Δεκέμβριος 2006
A6	Αναφορά και Προτάσεις σχετικά με το Νομικό Καθεστώς του Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών (Παραδοτέο)	Δεκέμβριος 2006
C3	Ολοκλήρωση της Δράσης 'Εγκατάσταση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στο πεδίο'	Αύγουστος – Οκτώβριος 2006
D1	Αναφορά Παρακολούθησης 1 ^{ου} έτους για κάθε ένα από τα 7 Μικρο-Αποθέματα (Παραδοτέο)	Δεκέμβριος 2006
D1	Ολοκλήρωση της Δράσης 'Παρακολούθηση και επιτόπια διαχείριση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών'	Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007
D1	Σχέδιο μακροχρόνιας παρακολούθησης και διαχείρισης μετά το πέρας του προγράμματος (Παραδοτέο)	Σεπτέμβριος 2007
D1	Αναφορά Παρακολούθησης 2 ^{ου} έτους για κάθε ένα από τα 7 Μικρο-Αποθέματα (Παραδοτέο)	Νοέμβριος 2007
D1	Βάση Δεδομένων Παρακολούθησης / Σχηματικές περιλήψεις (Παραδοτέο)	Νοέμβριος 2007
D2	Ολοκλήρωση της Δράσης 'Εκτός τόπου διατήρηση'	Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007
D2	Πρωτόκολλα αποθήκευσης και φύτευσης σπερμάτων καθώς και ανάπτυξης και μεταφύτευσης αρτιβλάστων (Παραδοτέο)	Νοέμβριος 2007
D3	Συνέχιση και ολοκλήρωση της Δράσης 'Φύλαξη των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών'	Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007
E1	Συνέχιση και ολοκλήρωση της Δράσης 'Εκστρατεία πληροφόρησης, οργάνωση συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και συνεδρίων, παραγωγή φυλλαδίων και λοιπού πληροφοριακού υλικού	Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007
E1	Τοπικές εκδηλώσεις πληροφόρησης (2 ^η σειρά)	Οκτώβριος 2006
E1	2 ^η εκδήλωση δημοσιοποίησης και ενημέρωσης των Τοπικών Αρχών	Νοέμβριος 2006
E1	Εκπαιδευτικό Σεμινάριο για καθηγητές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης	Νοέμβριος 2006
E1	2 ^η Μαθητική Εβδομάδα στο Κέντρο Επισκεπτών του ΜΑΙΧ	Μάιος 2007
E1	Τοπικές εκδηλώσεις πληροφόρησης (3 ^η σειρά)	Οκτώβριος 2007

Κατ.	Δράση	Διάστημα εφαρμογής
E1	3 ^η εκδήλωση δημοσιοποίησης και ενημέρωσης των Τοπικών Αρχών	Δεκέμβριος 2007
E2	Αναβάθμιση και επικαιροποίηση Δικτυακού Τόπου	Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007
E2	Τεχνικές και επιστημονικές δημοσιεύσεις	Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007
E2	Τεχνική/Επιστημονική Δημοσίευση του Προγράμματος (Παραδοτέο)	Δεκέμβριος 2007
E2	CD-ROM που θα περιέχει όλες τις δραστηριότητες του προγράμματος (Παραδοτέο)	Δεκέμβριος 2007
E2	Εκλαικείυμένη αναφορά (Παραδοτέο)	Δεκέμβριος 2007
E3	Εγκαίνια του Κέντρου Επισκεπτών στο ΜΑΙΧ	Οκτώβριος 2006
E3	Λειτουργία Κέντρου Επισκεπτών και λειτουργία Μόνιμης Έκθεσης του προγράμματος	Οκτώβριος 2006 – Δεκέμβριος 2007
E4	Εγκαίνια του Αλπικού Βοτανικού Κήπου στον Ομαλό	Απρίλιος 2007
E4	Συνέχιση και ολοκλήρωση της Δράσης 'Λειτουργία Αλπικού Βοτανικού Κήπου στον Ομαλό'	Αύγουστος 2006 – Δεκέμβριος 2007
F1	Διαβουλεύσεις για τη νομική κατοχύρωση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών	Ιανουάριος – Δεκέμβριος 2007
F1	2 ^η Αναφορά Προόδου	Ιούνιος 2007
F1	Τελική Έκθεση Αναφοράς Προγράμματος	Δεκέμβριος 2007
F2	3 ^η Συνεδρίαση της Επιστημονικής Επιτροπής	Νοέμβριος 2006
F2	4 ^η Συνεδρίαση της Επιστημονικής Επιτροπής	Ιούνιος 2007
F2	5 ^η Συνεδρίαση της Επιστημονικής Επιτροπής	Δεκέμβριος 2007
F3	3 ^η Συνεδρίαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής	Φεβρουάριος 2007
F3	4 ^η Συνεδρίαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής	Σεπτέμβριος 2007

VIII. ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

A. Τροποποίηση Προϋπολογισμού

Αναφέρεται αρχικά η τροποποίηση του Προϋπολογισμού του Έργου, τροποποίηση που αφορά την υπαγωγή της εξωτερικής συνδρομής (υπεργολαβίας) της Δράσης A5 σε εσωτερική Δράση με φορέα υλοποίησης τον Ανάδοχο (ΕΚΠΑ). Το αίτημα μεταβολής του Προϋπολογισμού του Έργου (για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διπλής φορολόγησης της υπεργολαβίας της Δράσης A5 και αφού είχαν προηγηθεί διάφορες προσπάθειες επίλυσης του προβλήματος) υποβλήθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου 2005. Μετά την αποστολή από το Συντονιστή διευκρινιστικών απαντήσεων σε ερωτήματα της Επιτροπής (Μάρτιος 2006), το αίτημα της μεταβολής έγινε δεκτό (τον Μάιο 2006). Ο αρχικός και ο αναμορφωμένος προϋπολογισμός παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν.



ΑΡΧΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
PROVISIONAL BUDGET BREAKDOWN

Budget item	Total costs EURO
1. Personnel	460,440
2. Travel	130,900
3. External assistance	45,300
4. Durable goods	115,400
5. Land purchase/lease	0
6. Consumable material	115,510
7. Other costs	5,000
8. Overheads	59,100
TOTAL	931,650

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
MODIFIED BUDGET BREAKDOWN

Budget item	Total costs EURO
1. Personnel	466,840
2. Travel	132,900
3. External assistance	15,300
4. Durable goods	115,400
5. Land purchase/lease	0
6. Consumable material	135,010
7. Other costs	5,000
8. Overheads	61,200
TOTAL	931,650

ΑΡΧΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

PROVISIONAL BUDGET OF PART "A"

Action	1. Personnel	2. Travel	3. External assistance	4. Durable goods	5. Land purchase/ lease	6. Consumable material	7. Other costs	8. Overheads	TOTAL
A1	20,000	10,000				2,000		3,000	35,000
A2	4,800	3,000				1,500		700	10,000
A3	5,040	4,000	2,000			2,960		1,000	15,000
A4	29,200	5,000	7,300			5,000		3,000	49,500
A5			30,000						30,000
A6			5,000						5,000
Total costs, EURO	59,040	22,000	44,300			11,460		7,700	144,500

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

PROVISIONAL BUDGET OF PART "A"

Action	1. Personnel	2. Travel	3. External assistance	4. Durable goods	5. Land purchase/ lease	6. Consumable material	7. Other costs	8. Overheads	TOTAL
A1	20,000	10,000				2,000		3,000	35,000
A2	4,800	3,000				1,500		700	10,000
A3	5,040	4,000	2,000			2,960		1,000	15,000
A4	29,200	5,000	7,300			5,000		3,000	49,500
A5	6,400	2,000				19,500		2,100	30,000
A6			5,000						5,000
Total costs, EURO	65,440	24,000	14,300			30,960		9,800	144,500

ΑΡΧΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
DETAILED PROVISIONAL BUDGET

Category →	A (Form 16)	B (Form 17)	C (Form 18)	D (Form 19)	E (Form 20)	F (Form 21)	Total costs, EURO
Budget item ↓							
1. Personnel	59,040	0	51,400	207,600	88,400	54,000	460,440
2. Travel	22,000	0	3,700	68,030	9,300	27,870	130,900
3. External assistance	44,300	0	1,000	0	0	0	45,300
4. Durable goods	0	0	55,000	26,400	34,000	0	115,400
5. Land purchase / lease	0	0	0	0	0	0	0
6. Consumable material	11,460	0	10,000	25,200	53,400	15,450	115,510
7. Other costs	0	0	0	0	0	5,000	5,000
8. Overheads	7,700	0	6,500	24,700	13,700	6,500	59,100
TOTAL	144,500	0	127,600	351,930	198,800	108,820	931,650

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
DETAILED PROVISIONAL BUDGET

Category →	A (Form 16)	B (Form 17)	C (Form 18)	D (Form 19)	E (Form 20)	F (Form 21)	Total costs, EURO
Budget item ↓							
1. Personnel	65,440	0	51,400	207,600	88,400	54,000	466,840
2. Travel	24,000	0	3,700	68,030	9,300	27,870	132,900
3. External assistance	14,300	0	1,000	0	0	0	15,300
4. Durable goods	0	0	55,000	26,400	34,000	0	115,400
5. Land purchase / lease	0	0	0	0	0	0	0
6. Consumable material	30,960	0	10,000	25,200	53,400	15,450	135,010
7. Other costs	0	0	0	0	0	5,000	5,000
8. Overheads	9,800	0	6,500	24,700	13,700	6,500	61,200
TOTAL	144,500	0	127,600	351,930	198,800	108,820	931,650



Β. Συγκεντρωτικός Πίνακας Δαπανών και Σχόλια

Σε γενικές γραμμές το κόστος υλοποίησης του έργου κυμαίνεται μέχρι τώρα κοντά αλλά λίγο χαμηλότερα από τον αρχικό προϋπολογισμό. Σύμφωνα με τον Συγκεντρωτικό πίνακα Συμπλήρωσης Δράσεων έχει υποβληθεί κατάσταση εξόδων της τάξης των 340.000 Ευρώ ή ποσοστό 36,4%. Σε σχέση με το συνολικό διαθέσιμο ποσό για την περίοδο αναφοράς (κοινοτική συνεισφορά και ίδια συμμετοχή) ύψους 399.116 Ευρώ η απορρόφηση ήταν της τάξης του 85%.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΚΟΣΤΟΥΣ
A1	35000	80	27952
A2	10000	100	10000
A3	15000	52	7747
A4	49500	85	42222
A5	30000	67	20077
A6	5000	55	2731
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	144500		110730
C1	43000	81	35020
C2	15000	89	13414
C3	69600	20	14246
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	127600		62681
D1	201030	17	34931
D2	39700	37	14602
D3	111200	0	0
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	351930		49533
E1	70000	40	27994
E2	35000	8	2679
E3	44100	38	16624
E4	49700	3	1443
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	198800		48740
F1	85000	72	61246
F2	14950	31	4691
F3	8870	20	1778
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	108820		67715
ΣΥΝΟΛΟ	931650		339398

Σχόλια

1. Κατά το διάστημα από τα μέσα Μαΐου μέχρι το τέλος Ιουνίου σημειώθηκε σημαντική δυσλειτουργία στις διοικητικές δραστηριότητες του Δικαιούχου (ΕΚΠΑ) λόγω των φοιτητικών καταλήψεων. Αποτέλεσμα του γεγονότος αυτού ήταν η απόφαση επιμήκυνσης κατά 1 μήνα της περιόδου αναφοράς για την Ενδιάμεση Έκθεση (από Ιούνιος 2006 σε Ιούλιος 2006). Η επιμήκυνση αυτή ήταν αναγκαία για να δώσει τη

δυνατότητα εκκαθάρισης πολλών οικονομικών εκκρεμοτήτων (κατά τον Ιούλιο 2006) αλλά και για να επιτρέψει έστω και με τη σχετική καθυστέρηση (λόγω και της καλοκαιρινής περιόδου) την προετοιμασία και τελική έγκριση της Οικονομικής Έκθεσης Αναφοράς από τις υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ας σημειωθεί πάντως ότι η δυσλειτουργία αυτή δεν επηρέασε σχεδόν καθόλου την πορεία εξέλιξης του Έργου, ακόμα και στις Δράσεις ευθύνης του ΕΚΠΑ.

2. Οι Δράσεις που έχουν ολοκληρωθεί (A1, A2, A3, A4, C1 και C2) παρουσιάζουν σχετικά υψηλά ποσοστά συμπλήρωσης (80-100%) με εξαίρεση τη Δράση A3. Η τελευταία πραγματοποιήθηκε χωρίς την προβλεπόμενη εξωτερική συνδρομή (2.000 ευρώ) αφού αξιοποιήθηκαν οι δυνατότητες του υπεύθυνου της Δράσης (ΜΑΙΧ). Επίσης στην ίδια δράση υπήρξε μικρή απορρόφηση στα "έξοδα ταξιδίων" διότι πολλές από τις αποστολές πεδίου συνδυάστηκαν με αντίστοιχες αποστολές των παράλληλων Δράσεων A1 - Καταγραφή και A3 – Χαρτογράφηση.
3. Το ποσόν της προβλεπόμενης στη Δράση A3 εξωτερικής συνδρομής (2.000 ευρώ) που εξοικονομήθηκε προβλέπεται να διατεθεί στη Δράση E3 (Λειτουργία Κέντρου Επισκεπτών) πάλι με τη μορφή εξωτερικής συνδρομής (διαμόρφωση εκθεσιακού χώρου από μουσειολόγο). Επίσης τα έξοδα αναλωσίμων και μετακινήσεων που εξοικονομήθηκαν προβλέπεται να διατεθούν στις Δράσεις D2 και E1 (ευθύνης ΜΑΙΧ).
4. Τα γενικά έξοδα του Εταίρου Δ.Δ.Χ. εμφανίζονται σχεδόν μηδενικά διότι, όπως μας αναφέρθηκε, δεν ήταν δυνατό στα πλαίσια της πάγιας υπηρεσιακής πρακτικής του Περιφερειακού Ταμείου Κρήτης να γίνει υπολογισμός γενικών εξόδων στο μέσον του οικονομικού έτους. Εννοείται ότι στην τελική Οικονομική Έκθεση θα συμπεριληφθούν τα γενικά έξοδα και των 2 ετών, 2006 και 2007.
5. Στο φύλλο Δαπανών Προσωπικού υπάρχουν διπλές εγγραφές για την κα Φουρναράκη που χρηματοδοτείται εν μέρει από τον Δικαιούχο (ΕΚΠΑ) ως Αναπλ. Συντονιστής του Έργου και εν μέρει από το ΜΑΙΧ ως Βιολόγος Φυτών.
6. Στο φύλλο Δαπανών Προσωπικού εμφανίζεται διαφορετική τιμή ωριαίας αποζημίωσης για τους Κ. Θάνο, και Κ. Γεωργίου. Οι υψηλότερες τιμές είναι αυτές που αντιστοιχούν στην ίδια συμμετοχή (όπως προκύπτουν από τις ετήσιες αποδοχές τους) ενώ οι χαμηλότερες τιμές (20 και 18 ευρώ ανά ώρα, αντίστοιχα) αντιστοιχούν στις ωριαίες αποζημιώσεις που προβλέπονται στη σύμβαση του Έργου.
7. Οι διαφοροποιήσεις που εμφανίζονται στις ωριαίες αποζημιώσεις των μελών του Δ.Δ.Χ. είναι επίσης αποτέλεσμα των αναγωγών που προκύπτουν από τις ετήσιες αποδοχές του καθενός και αφορούν όλες ίδια συμμετοχή.

ΙΧ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ως παραρτήματα επισυνάπτονται:

1. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:** Ανηρτημένη ανακοίνωση που παρουσιάστηκε στο Διεθνές Βοτανικό Συνέδριο, Βιέννη, Ιούλιος 2005 (Poster presented at IBC, Vienna, July 2005) – Προσάρτημα 6 της Πρώτης Ετήσιας Έκθεσης Αναφοράς (Δεκέμβριος 2005) που δεν είχε παραληφθεί από την Επιτροπή (Annex 6 of the First Annual Report, December 2005, not received by the Commission) – Δράση E2
2. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2:** Βοτανικό σχέδιο του φυτού *Androcymbium rechingeri* (Botanical drawing of *Androcymbium rechingeri*) - Προσάρτημα 7 της Πρώτης Ετήσιας Έκθεσης Αναφοράς (Δεκέμβριος 2005) που δεν είχε παραληφθεί από την Επιτροπή (Annex 7 of the First Annual Report, December 2005, not received by the Commission) – Δράση E2
3. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3:** Παράρτημα 3 (Annex 3). Παραδοτέο 'Πρωτόκολλο λειτουργίας και συντήρησης των Σταθμών Παρακολούθησης' (Απρίλιος 2006) – Δράση D1
4. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4:** Μελέτη 'Κατασκευή περιφράξης για την προστασία του Μικρο-Αποθέματος Φυτών της *Cephalanthera cucullata*' (Απρίλιος 2006) – Δράση C3
5. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5:** Ενδιάμεση Έκθεση Αναφοράς Δράσης A5 'Καθορισμός της γενετικής ποικιλότητας και της πληθυσμιακής δομής φυτικών ειδών προτεραιότητας' (Ιούνιος 2005 – Ιούνιος 2006) - Δράση A5
6. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6:** Ενδιάμεση Έκθεση Αναφοράς Δράσης A6 'Το νομικό καθεστώς των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών' (Ιούνιος 2005 – Ιούνιος 2006) - Δράση A6
7. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7:** CD-ROM Εκδηλώσεων Πληροφόρησης - Δράση E1
8. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 8:** CD-ROM - επικαιροποιημένος Δικτυακός Τόπος (Ιούλιος 2006) - Δράση E2
9. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 9:** Ενημερωτικό Φυλλάδιο 'Μικρο-Αποθέματα Φυτών' - στα Ελληνικά (ΜΑΙΧ Φεβρουάριος 2006) - Δράση E1
10. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 10:** Ενημερωτικό Φυλλάδιο 'Plant Micro-Reserves' στα Αγγλικά (ΜΑΙΧ Φεβρουάριος 2006) - Δράση E1
11. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 11:** Αφίσα Έργου CRETAPLANT (ΜΑΙΧ Φεβρουάριος 2006) - Δράση E1
12. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12a:** Μπλουζάκι (t-shirt) Έργου CRETAPLANT με σχέδιο του φυτού *Androcymbium rechingeri* (Μάιος 2006) – Δράση E1
13. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12b:** Μπλουζάκι (t-shirt) Έργου CRETAPLANT με σχέδιο του φυτού *Anthemis glaberrima* (Μάιος 2006) – Δράση E1
14. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12c:** Μπλουζάκι (t-shirt) Έργου CRETAPLANT με σχέδιο του φυτού *Bupleurum kakiskalae* (Μάιος 2006) – Δράση E1
15. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12d:** Μπλουζάκι (t-shirt) Έργου CRETAPLANT με σχέδιο του φυτού *Cephalanthera cucullata* (Μάιος 2006) – Δράση E1
16. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12e:** Μπλουζάκι (t-shirt) Έργου CRETAPLANT με σχέδιο του φυτού *Hypericum aciferum* (Μάιος 2006) – Δράση E1
17. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12f:** Μπλουζάκι (t-shirt) Έργου CRETAPLANT με σχέδιο του φυτού *Nepeta sphaciotica* (Μάιος 2006) – Δράση E1



18. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12g:** Μπλουζάκι (t-shirt) Έργου CRETAPLANT με σχέδιο του φυτού *Phoenix theophrasti* (Μάιος 2006) – Δράση Ε1



SUPPLEMENT

Supplementary to the Technical and Financial Interim Report (dated 15 October 2006) and submitted to the DG – Environment on 20 October 2006, the following additional information, comments and annexes are being submitted.

1. Auditor's data:

Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές ΑΕ
Φωκ. Νέγρη 3, 11257 Αθήνα
Τηλ. 210-8691100

2. Expenses per category type and comments

Πίνακας Συμπλήρωσης ανά κατηγορία δαπανών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΩΝ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΑΠΑΝΕΣ	%
Προσωπικό	466.840	177.616,56	38,0
Έξοδα ταξιδιού	132.900	36.305,63	27,3
Εξωτερική συνδρομή	15.300	10.031,10	65,6
Υποδομές+Εξοπλισμός	115.400	67.971,24	58,9
Αναλώσιμα Υλικά	135.010	27.176,81	20,1
Άλλες δαπάνες	5.000	451,78	9,0
Γενικά έξοδα	61.200	19.845,37	32,4
Σύνολο	931.650	339.398,49	36,4

Σχόλια:

- (i) Το συνολικό ποσοστό συμπλήρωσης προσεγγίζει το 40% (ποσοστό διαθέσιμο από την πρώτη προχρηματοδότηση συν την αναλογούσα ίδια συμμετοχή). Επιπλέον, η αρχικά προβλεπόμενη χρονική κατανομή των δράσεων παρουσιάζει μέγιστη ένταση στο δεύτερο μισό του Έργου οπότε και χωρίς πλέον τα προβλήματα καθυστερήσεων (που συνήθως εμφανίζονται στην έναρξη των έργων) ευελπιστούμε ότι το ποσοστό οικονομικής συμπλήρωσης θα προσεγγίσει το 100%.

- (ii) Τα έξοδα ταξιδιού υποαντιπροσωπεύονται δεδομένου ότι μεγάλα ποσά προβλέπονται σε δράσεις που εξελίσσονται στην δεύτερη περίοδο του Έργου (όπως η Δράση D1 - Παρακολούθηση και επιτόπια διαχείριση των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών.
- (iii) Το ίδιο ισχύει για τα αναλώσιμα υλικά που προβλέπεται να αυξηθούν σημαντικά στα πλαίσια της Δράση D1 και κυρίως των δράσεων E (ενημέρωσης).
- (iv) Αντίθετα ο βασικός εξοπλισμός και οι δαπάνες εξωτερικής συνδρομής υπεραντιπροσωπεύονται μια και αναφέρονται κυρίως σε προπαρασκευαστικές ή μη επαναλαμβανόμενες δράσεις (A και C).

3. Annexes

- 19. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 13:** Ιδιωτικό Συμφωνητικό Συνεργασίας Προγράμματος CRETAPLANT (Δικαιούχος και 2 Εταίροι) – Δράση F1
- 20. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 14:** Σύμβαση Υπεργολαβίας Δράσης A6 – Δράση A6
- 21. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 15:** Σύμβαση Έργου Διαχειριστικών Σχεδίων – Δράση A4
- 22. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 16:** Δηλώσεις μη ανάκτησης ΦΠΑ από τους 2 εταίρους (ΜΑΙΧ, ΔΔΧ) – Δράση F1